

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

DIPLOMSKO DELO

MATEJA SKUBIC

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Poslovni sekretar

**DIGITALNI RAZKORAK: NEENAKOST PRI DOSTOPU
IN UPORABI INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKE
TEHNOLOGIJE**

Mentorica: mag. Marina Trampuš
Lektorica: mag. Nataša Koražija

Kandidatka: Mateja Skubic

Kranj, september 2011

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici mag. Marini Trampuš za pomoč, prijaznost in napotke pri nastajanju in oblikovanju naloge.

Hvala tudi moji mami in očetu, ki sta mi pomagala pri varstvu mojih dveh sinov.

Na koncu pa bi se rada zahvalila dr. Andreji Miklič, ki mi je pomagala pri oblikovanju naloge.

IZJAVA

"Študentka Mateja Skubic izjavljam, da sem avtorica te diplomske naloge, ki sem jo napisala pod mentorstvom mag. Marine Trampuš."

"Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovoljujem objavo te diplomske naloge na spletni strani šole."

Dne, 10. september 2011

Podpis: Mateja Skubic

POVZETEK

Namen naloge je predstaviti nekatere ključne kazalnike informacijske družbe. Merjenje in objavljane kazalnikov informacijske družbe je pomembno področje uradne statistike, saj sodita razvoj in učinkovita uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) med ključne dejavnike za doseganje blaginje in napredka sodobne družbe. IKT namreč pomembno vplivajo na konkurenčnost družbe in gospodarstva, izboljšujejo kakovost življenja, omogočajo družbeno vključenost posameznikov in obenem olajšujejo dostop do informacij in znanja. V nalogi so predstavljeni podatki Statističnega urada Republike Slovenije, ki se pridobivajo z letnim statističnim raziskovanjem o uporabi IKT v gospodinjstvih in pri posameznikih. To raziskovanje izvajajo vse države članice Evropske unije na podlagi uredbe Evropskega parlamenta in Sveta. Podatki kažejo, da so IKT čedalje bolj razširjene, posamezniki in gospodinjstva pa se kljub temu po dostopu do IKT in pri njihovi uporabi še vedno precej razlikujejo.

KLJUČNE BESEDE

Kazalniki informacijske družbe, dostop do informacijsko-komunikacijskih tehnologij, digitalni razkorak, uporaba računalnika, uporaba interneta, spletno nakupovanje.

ABSTRACT

The aim of this central thesis is to present some of the key information society indicators. The measuring and dissemination of information society indicators is an important area of official statistics because the development and effective use of information and communication technologies (ICT) is one of the key factor of achieving well-being and progress of the modern society. ICT have a significant impact on the competitiveness of society and economy, they improve the quality of life, enable the social inclusion of individuals and at the same time facilitate the access to information and knowledge. The thesis presents the data from the annual statistical Survey on ICT Usage in Households and by Individuals, which is carried out in all EU Member States in line with the regulation of the European Parliament and of the Council. Data indicate that regardless of the expansion of ICT there are still differences among persons and households in access to and use of ICT.

KEYWORDS

Information society indicators, access to information and communication technologies, digital divide, computer use, Internet use, Internet shopping

KAZALO

1	UVOD	2
1.1	NAMEN DIPLOMSKE NALOGE	3
1.2	METODE DELA.....	3
2	OSNOVE	4
2.1	DIGITALNI RAZKORAK	5
2.1.1	Vprašanja o digitalnem razkoraku.....	5
2.2	DELITEV DIGITALNEGA RAZKORAKA	6
2.2.1	Dvojni digitalni razkorak.....	7
2.2.2	Drugi digitalni razkorak	7
2.2.3	Tretji digitalni razkorak.....	7
2.3	MERJENJE DIGITALNEGA RAZKORAKA	7
2.4	RAZISKAVE DIGITALNEGA RAZKORAKA.....	8
2.4.1	Digitalni razkorak v Sloveniji	9
2.5	UPORABA IKT	10
2.5.1	Razlogi za neuporabo interneta	11
2.6	STRATEGIJA RAZVOJA INFORMACIJSKE DRUŽBE	12
3	EMPIRIČNI DEL	14
3.1	METODA IN OPIS	14
4	REZULTATI RAZISKAVE	15
4.1	RAST DOSTOPA IN UPORABE IKT	15
4.2	RAZLIKE PRI DOSTOPU IN UPORABI IKT	17
4.2.1	Razlike med gospodinjstvi pri dostopu do IKT	18
4.2.2	Razlike med osebami pri uporabi IKT	20
4.3	PONUDBA IN CENE IKT STORITEV V SLOVENIJI	24
4.3.1	Trg širokopasovnega dostopa.....	25
4.3.2	Cene komunikacijskih storitev in izdelkov	26
5	ZAKLJUČEK	28
	LITERATURA	29

1 UVOD

Informacije so vir posameznikovega znanja. Informacijska družba prinaša mnoge spremembe na različnih področjih vsakdanjega življenja. Ena od teh je delitev na revne in bogate, vendar v digitalnem smislu, kar lahko poimenujemo informacijska neenakost. Ta delitev obstaja kljub dejstvu, da bi moral imeti vsak posameznik pravico dostopa do informacij ne glede na ekonomski položaj, nezmožnosti, geografsko lokacijo, izobrazbo, raso ali narodnost, tehnološko in družbeno pismenost, družbeni status ali kulturni razvoj. Informacijska družba je torej razdeljena na informacijsko elito na eni strani in na tiste, ki ne uporabljajo informacijsko komunikacijskih tehnologij na drugi strani.

Informacijsko komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju IKT) postajajo v sodobnih družbah vedno bolj dostopne posameznikom ter gospodinjstvom, v katerih ti posamezniki živijo, njihova uporaba pa obenem postaja vedno bolj razširjena in raznovrstna. Tako ima čedalje več gospodinjstev dostop do interneta in do širokopasovne internetne povezave, ter čedalje več posameznikov redno uporablja računalnik, internet in druge IKT.

Nove tehnologije pomenijo hitrejši in lažji dostop do vseh vrst informacij, ki so vir posameznikovega znanja. Kljub hitremu razvoju IKT se pojavlja neenakost oziroma razkorak med posamezniki glede možnosti in uporabe IKT. Ko govorimo o uporabi IKT, mislimo predvsem na uporabo interneta, čeprav sama IKT pokriva vse informacijsko komunikacijske tehnologije.

Internet nas dandanes spremlja na vsakem koraku, predstavlja vedno večji del vsakdanjega življenja. Je prostor, kjer najdemo raznovrstne informacije, postaja virtualni prostor, ki omogoča opravljanje in zadovoljevanje različnih storitev in potreb (spletno nakupovanje, bančništvo, poslovanje, promocije, komuniciranje). Uporaba interneta se nam vse preveč zdi nekaj samoumevnega.

Vendar ne gre zanemariti dela prebivalstva, ki interneta ne uporabljajo. Govorimo o skupini prebivalstva, ki ne izkorišča različnih možnosti, ki nam jih internet nudi. Ta skupina je na nek način izključena in deprivilegirana, kar se bo v prihodnosti, ko gre pričakovati še večji razmah interneta, še poglobljalo. Ker se že sedaj kaže, da ne uporabljajo interneta v večji meri tisti, ki so izključeni že na drugih področjih življenja (McKinnon, 2007), jih lahko dejstvo, da ne uporabljajo interneta, še dodatno marginalizira. Tako je pomembno ugotoviti vsaj dvoje: na eni strani razloge za neuporabo interneta ter na drugi strani to, kdo pravzaprav so ti neuporabniki. Le tako lahko oblikujemo ustrezne strategije, ki bi pripomogle k reševanju digitalnega razkoraka oz. digitalne izključenosti.

Razlogi za neuporabo IKT so zelo različni, od nezadostnih materialnih virov do pomanjkanja motivacije, znanja ipd. Kot so različni razlogi za neuporabo novih tehnologij, tako so tudi različni sami uporabniki oz. osebe, ki teh tehnologij ne uporabljajo. Torej je jasno, da oseb, ki ne uporabljajo IKT, ne moremo povezati v eno homogeno skupino, temveč v skupino, v kateri najdemo osebe z različno možnostjo dostopa, z različno motivacijo za uporabo in z različnim znanjem.

1.1 NAMEN DIPLOMSKE NALOGE

V diplomski nalogi želimo raziskati problem t. i. digitalnega razkoraka, ki pomeni razlike med posamezniki glede možnosti dostopa do IKT in njihove uporabe. Do razkoraka prihaja zaradi socialno ekonomskih, geografskih, izobraževalnih in drugih dejavnikov, pa tudi zaradi fizične nezmožnosti posameznikov. Nekateri imajo torej slabše možnosti za dostop do informacij, kar vodi v neenakost v znanju in s tem v težjo vključitev v družbo.

1.2 METODE DELA

V raziskovalnem delu naloge smo uporabili podatke Statističnega urada Republike Slovenije. Raziskovanje o uporabi informacijsko komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih vsako leto izvajajo na Statističnem uradu Republike Slovenije s pomočjo telefonskega in terenskega anketiranja. Na podlagi izbranih spremenljivk, ki merijo dostop do interneta, vrsto internetnih povezav, uporabo interneta ter e-veščine, se ugotavlja, kako pogosto in v kakšne namene gospodinjstva oziroma posamezniki uporabljajo informacijsko komunikacijske tehnologije ter vzroke, zakaj gospodinjstva oziroma posamezniki teh tehnologij ne uporabljajo.

2 OSNOVE

Pojem informacijsko komunikacijska tehnologija (v nadaljevanju IKT) se je pojavil v zadnjem desetletju in je postal zelo pomemben sestavni element sodobne informacijske družbe, saj opredeljuje znanje, vedenje in dogajanje, ki je povezano s sodobno računalniško tehniko, tehnološkim razvojem in različnimi vejami znanosti, ki se neposredno na to navezujejo (Pinterič in Grivec, 2007).

Temelji na treh osnovnih pojmi, in sicer na:

- **Informacijah:** Informacija je urejen sklop podatkov, novic oziroma sporočil, ki razširjajo novo znanje ali vedenje o kakem pojavu ali odnosu in vedno pove nekaj, česar še nismo vedeli, torej nekaj novega. Današnji svet je svet, poln najrazličnejših podatkov in informacij. Podatki se na splošno lahko nanašajo na neke meritve, matematične izračune ali opažanja, ki jim na začetku še ne znamo določiti vloge in pomena v širšem kontekstu. Informacije pa predstavljajo razna sporočila, ki opisujejo določeno stanje ali pa do nastopa informacije neznan dogodek.
- **Komunikaciji:** Komunikacija je izmenjava informacij na manjših ali večjih razdaljah preko ustreznega prenosnega medija (posrednika) in ustrezne tehnologije prenosa. Komunikacije omogočajo, da se informacije širijo po različnih prenosnih poteh kar se da hitro in zanesljivo. Visoko razvite komunikacije med ljudmi samimi, med ljudmi in računalniki ter med računalniki samimi kažejo na visoko razvito informacijsko družbo. Hiter prenos informacij omogoča stalno obveščenost, ki je pogoj za učinkovito odločanje.
- **Tehnologiji:** Beseda tehnologija označuje uporabo znanja in priučenih spretnosti, ki so potrebna človeku, da na osnovi naravnih elementov (surovin) ustvari ali izdelava določen pripomoček, stroj ali napravo.

IKT tehnologije postajajo vse bolj dostopne posameznim osebam ter gospodinjstvom, v katerih osebe živijo, njihova uporaba pa obenem postaja vse bolj razširjena in raznovrstna.

Vendar pa težko rečemo, da imajo prav vsi enake možnosti dostopa. Vzrok nedostopnosti je lahko fizična neprizotnost tehnologije v posameznikovem življenju, ali pa je krivo posameznikovo neznanje. Ko govorimo o fizični nedostopnosti, običajno mislimo na koncept digitalnega razkoraka, ki prikazuje razlike med uporabniki in tistimi, ki IKT ne uporabljajo (predvsem interneta). Ko pa govorimo o posameznikovem neznanju, pa mislimo na informacijsko pismenost kot sodobno potrebo, s katero se lahko udeležujemo in polno sodelujemo v sodobni družbi. Odsotnost le-te pa je tudi eden izmed razlogov za nastanek ali obstanek digitalnega razkoraka.

2.1 DIGITALNI RAZKORAK

Glavna lastnost fenomenov informacijske družbe je dinamičnost. Za družboslovno obravnavo pomeni to številna raziskovalna vprašanja. Posebej pogosto se teoretiki informacijske družbe ukvarjajo predvsem s pojavom t. i. digitalnega razkoraka.

Eno bolj znanih definicij je leta 2000 oblikovala organizacija OECD (the Organisation for Economic Co-operation and Development), ki pravi, da gre za več medsebojno povezanih razkorakov, ki delijo posamezne segmente družbe ali celotne države na tiste, ki so sposobne izkoriščati prednosti novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT), in tiste, ki tega ne zmorejo. Z drugimi besedami, termin digitalni razkorak se nanaša na razlike med posamezniki, gospodinjstvi, podjetji in geografskimi območji, ki so različno socialno ekonomsko razvita glede možnosti in uporabe IKT, s poudarkom na uporabi interneta za različne aktivnosti (OECD, 2001). Do razkoraka lahko pride zaradi zgodovinskih, socialno ekonomskih, geografskih, izobraževanih, vedenjskih in generacijskih dejavnikov ali pa zaradi fizične nezmožnosti posameznikov. Med pomembne dejavnike, ki vplivajo na (ne)uporabo interneta, se uvrščajo tudi vsebine, ki so preko interneta sploh dostopne. Razkorak med uporabniki in neuporabniki bi se verjetno zmanjšal, če bi bile vsebine v večji meri zasnovane za potrebe trenutnih neuporabnikov (npr. relevantne informacije iz lokalnega okolja).

Čeprav se je pojem digitalnega razkoraka pojavil šele z internetom, pa to ne pomeni, da se nanaša zgolj na internet. Obstajajo namreč še drugi vidiki dostopa in uporabe IKT (npr. osebni računalnik). Kljub temu pa se obravnava digitalnega razkoraka običajno prične – pogosto pa tudi konča – prav z razkorakom glede uporabe interneta (Dolničar in drugi, 2002).

Digitalni razkorak lahko pravzaprav razumemo kot odraz širše teme družbene izključenosti. Pojmovanje digitalne izključenosti je bilo sprva povezano s tehnološko neenakostjo med razvitimi državami in državami v razvoju, kmalu pa se je razširilo tudi na razlike znotraj držav (Selwyn, 2004). Mansell (2002) definira digitalni razkorak kot neenako porazdelitev novih medijev, Chen in Wellman (2004) pa pravita, da gre za razkorak med tistimi posamezniki (in družbami), ki imajo na razpolago vire za participacijo v informacijski dobi, in tistimi, ki tega nimajo.

2.1.1 VPRAŠANJA O DIGITALNEM RAZKORAKU

Z digitalnim razkorakom so povezana številna vprašanja, npr.: Kje pride do njega in zakaj? Kakšne so njegove posledice, tako kratkoročne kot dolgoročne? Kako ga lahko merimo? Kakšen je njegov obseg, tj. kako »širok« je pravzaprav digitalni razkorak? Kje je najbolj kritičen? ipd. (OECD 2001).

Za razpravo digitalnega razkoraka so značilni predvsem naslednji vidiki (Krings in Riehm, 2005):

- mešanica političnih strategij za promocijo rabe IKT,
- deterministična perspektiva inovativnega procesa informacijskih tehnologij,
- dihotomna struktura diskurza,
- pomanjkljivo poznavanje resničnih koristi uporabe IKT in
- majhno vedenje o odporu do uporabe interneta.

V 90. letih dvajsetega stoletja so se razprave, ki so vključevale tehnološke neenakosti, nanašale na tiste, ki so imeli dostop do informacij, in tiste, ki ga niso imeli, kar je bilo popularno imenovano digitalni razkorak, ter na informacijsko in komunikacijsko revščino. Tudi samo raziskovanje digitalnega razkoraka je bilo osredotočeno na omenjeno dihotomijo, tj. na tiste, ki "imajo", in tiste, ki "nimajo" (npr. dostopa do interneta ipd.) (Selwyn 2004).

Če digitalni razkorak razumemo tako enostavno, torej dihotomno, je ta pojem ne samo enostavno definiran, temveč je digitalni razkorak tudi dokaj enostavno premagati. Kratkoročno je taka definicija sicer privlačna, vendar je dolgoročno jasno, da je konceptualizacija neenakosti v informacijski dobi samo na tehnološko "bogate" in tehnološko "revne" posameznike pomanjkljiva, omejujoča in okrnjena. Smiselno se je torej premakniti izven tega dihotomnega razumevanja digitalnega razkoraka in pojmovanja dostopa do IKT proti bolj realističnemu in celovitemu razumevanju neenakosti v informacijski dobi (Selwyn, 2004).

V ta namen je Selwyn (2004) predlagal, da se ponovno pretehta štiri pomembna področja digitalnega razkoraka:

- kaj se razume pod IKT,
- kaj se razume pod "dostop",
- kakšno je razmerje med "dostopom do IKT" in "rabo IKT" ter
- kako najbolje opisati posledice rabe IKT.

2.2 DELITEV DIGITALNEGA RAZKORAKA

Pojem digitalnega razkoraka je bolj zapleten kot zgolj razlikovanje na dostop do interneta (Reddick in drugi, 2000). Zato vse pogosteje naletimo na nadaljnje strukturiranje osnovnega koncepta digitalnega razkoraka, in sicer na dvojni, drugi in tretji razkorak (Dolničar in drugi, 2002).

2.2.1 DVOJNI DIGITALNI RAZKORAK

Poenostavljeno bi lahko rekli, da prvo raven digitalnega razkoraka predstavljajo razlike med tistimi, ki uporabljajo internet, in ostalimi. Drugo raven razkoraka pa predstavljajo razlike znotraj neuporabnikov, ki niso homogena skupina. To drugo raven razkoraka imenujemo dvojni digitalni razkorak, ki je osredotočen na tipologijo neuporabnikov interneta, kjer so posamezniki razvrščeni po dveh kriterijih, in sicer glede na (ne)zanimanje za internet in glede na ovire za uporabo interneta (Reddrick in drugi, 2000).

2.2.2 DRUGI DIGITALNI RAZKORAK

Poleg dvojnega razkoraka zasledimo tudi drugi digitalni razkorak, ki se uporablja v različnih kontekstih. Nekateri ga uporabljajo za označevanje intenzivnosti uporabe (Gartner Group, 2002) ali pa ga razumejo kot razkorak glede dejanske uporabe računalnikov in interneta (Attewell 2001), lahko pa ga opisujejo kot zanemarjanje investicij dobro majhnih podjetij in ruralnih območij nasproti investicijam infrastrukturo na urbanih območjih, ki so v korist predvsem velikim podjetjem (Dolničar in drugi, 2002).

Prevladujoče razumevanje pojma drugega digitalnega razkoraka se nanaša na razkorak v izkušnjah pri rabi interneta (Gartner Group, 2002), saj imajo tisti, ki so v internet povezani dlje, veliko prednost pred tistimi, ki so se šele pred kratkim povezali v internet.

Prvi digitalni razkorak, to je tisti, ki se nanaša na razlike v dostopu do IKT, bo izginil, ko bodo računalniki in internet univerzalno dostopni, drugi digitalni razkorak, torej izkustveno oz. uporabniški razkorak, pa bo ostal tudi še po tem.

2.2.3 TRETJI DIGITALNI RAZKORAK

Drugemu razkoraku naj bi sledil še tretji digitalni razkorak. To je razkorak med tistimi, ki imajo možnost dostopa širokopasovnih povezav v internet in bodo izkoristili prednosti uporabe nove generacije internetnih storitev, ter ostalimi, ki te prednosti ne bodo izkoristili.

2.3 MERJENJE DIGITALNEGA RAZKORAKA

Uporabo IKT lahko spremljamo v gospodinjstvih, podjetjih, izobraževalnih institucijah, vladnih in administrativnih uradih ali drugje. Na globalni ravni je eno najosnovnejših meril število telefonskih linij na sto prebivalcev in število internetnih

strežnikov. Za merjenje digitalnega razkoraka pa sta pomembna indikatorja tudi uporaba računalnikov in dostop do interneta.

Meritve razkoraka znotraj določene družbe pogosto oblikujemo tudi na osnovi dejavnikov dostopa in uporabe IKT. Pri tem se izkaže, da igrajo pomembno vlogo predvsem dohodek, stopnja izobrazbe, velikost in tip gospodinjstva, starost, spol ter raso in jezikovno ozadje (Dolničar in drugi, 2002).

Vse bolj pomembna postaja tudi razprava o geopolitičnih vidikih dostopnosti interneta in njegovih vsebin. Vloga države, vrednost informacij za uporabnike, obdavčenje, prihodki, jezik in potrebe po določenih vsebinah predstavljajo bodisi ovire bodisi pa spodbude za prevzem IKT.

Digitalni razkorak se največkrat računa zgolj na osnovi enostavnih razlik v uporabi določene tehnologije v različnih sociodemografskih skupinah. V metodološkem smislu pa je to velika poenostavitev, zato bi morali ločevati na osnovi treh razlik, in sicer:

- Absolutne razlike: to razlikovanje je najpogosteje uporabljeno, vendar je tudi najbolj pomanjkljivo in sporno. Ista absolutna razlika med dvema skupinama, npr. A in B s 5 in 10 % penetracijo interneta, je namreč bistveno bolj dramatična kot pa 10 in 15 %, čeprav je absolutna razlika, ki se pogosto izenačuje z digitalnim razkorakom, enaka.
- Relativne razlike: razkorak se v primeru relativnih razlik primerja s predhodnim stanjem, največkrat kar z indeksi. Tako npr. povečanje v časovnem intervalu od časa T1 do T2 v skupini A od 5 do 10 %, v skupini B pa od 15 do 20 % v absolutnem smislu pomeni ohranjanje razlike. V relativnem smislu pa gre za velike razlike. V primeru A gre namreč za povečanje razkoraka za 50 %, v primeru B pa samo za 25 %.
- Časovna razlika oziroma časovna razdalja (distanca): ta govori o času (letih), v katerem bo zaostajajoča skupina A dosegla stanje, ki ga ima primerljiva skupina B danes. Tako lahko v času T1 pomenita penetraciji 5 % (A) oziroma 10 % (B), da skupina A zaostaja za tri leta, v času T2 pa lahko enaka absolutna razlika 10 % (A) in 15 % (B) pomeni zaostajanje za eno ali pa za deset let, odvisno od dinamike pojava, kar vse je treba oceniti s posebnimi metodami.

2.4 RAZISKAVE DIGITALNEGA RAZKORAKA

Vprašanje naraščajoče globalne neenakosti v pogledu IKT je povzročilo znatno zaskrbljenost med državami in mednarodnimi organizacijami, kot sta Združeni narodi in World Bank. Med informacijsko bogatimi in revnimi namreč obstaja velik globalni razkorak, ki se je v prvem desetletju dobe interneta postopoma povečeval.

Medtem ko so postindustrijske družbe doživele izredno hitro penetracijo interneta, pa v primeru drugih, manj razvitih držav sploh še ne moremo govoriti kot o informacijskih družbah.

Tudi poročilo Združenih narodov o človekovem razvoju za leto 2000 navaja, da se družbe vse bolj izrazito delijo na izobražene in nepismene. Nadvse pomemben dejavnik sodobnih delitev postaja tudi informacijska tehnologija. Na globalni ravni ima 30 % uporabnikov interneta vsaj eno visokošolsko diplomu, moški in mlajši ljudje še vedno prevladujejo, razlike pa se kažejo tudi glede na etnično pripadnost. Pomembno oviro predstavlja tudi angleščina, ki jo govori manj kot 10 % svetovnega prebivalstva (UNDP, 2011).

V pogledu digitalnega razkoraka med razvitimi in manj razvitimi državami velja izpostaviti mnenje, da je tovrstni razkorak zgolj nadaljnja komponenta splošnega razvojnega prepada med državami. Obstaja pa dodatna nevarnost, da se bo obstoječa ločnica med razvitimi in nerazvitimi z razmahom novih tehnologij še povečala. Številni indikatorji namreč govorijo o naraščajočem splošnem večanju razlik (Campbell, 2001). Pri tem je videti, da nove tehnologije, namesto da bi zmanjševale obstoječe delitve v družbi, le-te še poglobljajo (Aichholzer in Schumtzer, 2000; Norris, 2001).

Zato ne preseneča pogosto pesimistično mnenje, da ni nobenih realnih možnosti, da bi revne države na področju informacijske razvitosti kdaj dohitele bogate. Samo aktivni programi pomoči lahko pripomorejo k zmanjšanju naraščajočega razkoraka neenakosti med bogatimi in revnimi državami. V procesu globalizacije je zelo pomembna aktivna vloga države same, še posebno v začetnih stopnjah penetracije interneta (Vehovar, 2001)

Po drugi strani pa obstajajo tudi mnenja, da je internet lahko povod za izboljšanje pozicije manjših in manj razvitih ekonomij. Vendar, kot opozarja Vehovar (2001), prednosti novih tehnologij zaradi globalne koncentracije v večji meri lahko izkoristijo večje, razvite države kot pa manjše in manj razvite. Kljub temu pa je razcvet ekonomij majhnih držav možen le, če se te države seznanijo z novimi pravili globalizacije ter se jim fleksibilno prilagajajo. Nove tehnologije so po mnenju Steinmuellerja (2001) celo izjemna priložnost za manj razvite, da hitro nadoknadijo svoj zaostanek. Izkušnje nekaterih držav namreč potrjujejo, da je hitro odpiranje globalni ekonomiji lahko izjemna priložnost za hitrejšo rast manj razvitih ekonomij.

2.4.1 DIGITALNI RAZKORAK V SLOVENIJI

V Sloveniji je sicer zanimanje za uporabo informacijskih tehnologij tradicionalno visoko, celo nad povprečjem EU (RIS, 2011). V Sloveniji namreč kažejo anketiranci bistveno večje zanimanje za storitve informacijske družbe kot pa anketiranci v

Evropski uniji. Odstotki zanimanja za tovrstne storitve v Sloveniji večinoma presegajo 50 %, medtem ko se v Evropski uniji gibljejo okoli 40 %. Seveda pa ima zanimanje kot indikator določene omejitve, saj gre zgolj za načelen interes za tehnologijo, s katero uporabniki še niso prišli v stik in zato ne poznajo morebitnih pomanjkljivosti IKT in pomislekov v zvezi z novo tehnologijo.

Izpostaviti tudi velja, da se je še sredi devetdesetih let Slovenija uvrščala nadpovprečno tudi glede na uporabo interneta, vendar se tudi to spreminja. Tako je bilo leta 1998 v Sloveniji 9 % aktivnih uporabnikov interneta, s čimer smo zaostajali le za najrazvitejšimi državami. V tistem času je imela npr. Belgija 4 % aktivnih uporabnikov, podobno Francija (5 %), medtem ko sta imeli Nizozemska in Irska 11 %, Nemčija 12 % ter Velika Britanija 14 %. V vseh naštetih državah je prišlo v naslednjih letih do več kot trikratnega porasta, medtem ko je bil v Sloveniji porast le dvakraten. V letu 2001 pa je opaziti znatno upočasnjevanje širitve interneta v EU, ker je očitno dosežena določena zasičenost, ter nekoliko hitrejšo rast v Sloveniji.

Razvidno je, da je Slovenija v pogledu interneta že bila na povprečju EU, nato pa je v zadnjih nekaj letih zaostala. Zmanjševanje razkoraka med Slovenijo in Evropsko unijo je odvisno predvsem od razvojne strategije obstoječe informacijske politike (Trček, 2000). Z ustanovitvijo Ministrstva za informacijsko družbo država področju telekomunikacij in informatike namenja bistveno večjo pozornost, saj so med cilji in nalogami MID-a tudi:

- omogočiti vsem prebivalcem Slovenije enakopraven dostop do informacijskih tehnologij in storitev,
- spodbujati izobraževanje in usposabljanje za informacijsko družbo,
- spodbujati projekte, ki zmanjšujejo digitalno ločnico, zmanjševati število tistih, ki so izključeni iz koristi, ki jih prinaša uporaba informacijske tehnologije in storitev.

2.5 UPORABA IKT

Motivacijski in materialni dostop ter večšine so osnovni predpogoji za doseganje končnega tipa dostopa – uporabe IKT. Van Dijk (2005) ugotavlja, da je glede na dejansko uporabo, čas uporabe, raznolikost uporabe, širokopasovno uporabo in kreativno uporabo razkorak v uporabi veliko večji kot pri fizičnem dostopu in razkoraku veščin. Tukaj je prisoten Matthewsov model, ki na splošno pomeni, da bogati postajajo le še bogatejši. V našem primeru to pomeni, da so tisti, ki že imajo večino virov in najboljšo pozicijo v družbi, prav tako deležni največ ugodnosti vsakega novega vira, kot sta npr. posedovanje in uporaba novih tehnologij. Torej so bolj izobraženi deležni tudi največ ugodnosti, ki jih ponuja IKT, medtem ko ostanejo manj izobraženi prikrajšani za določene vire.

Natančna dnevna uporaba računalnika in interneta je v tem primeru veliko bolj veljaven kazalnik kot izjava posameznika o uporabi tega medija v določenem času in prostoru. Glede na raziskave, ki jih je opravil Van Dijk (2005), je glavni vzrok za nastanek razlik v uporabi v on-line izkušnjah, za katere je znano, da so povezane z zaposlitvijo in izobraževalnim statusom ter izobrazbo in dohodkom.

Računalniki in internet so vsekakor eni najbolj multifunkcionalnih medijev v zgodovini. Obstaja kar nekaj klasifikacij glede na uporabo. Van Dijk (2005) poda eno izmed bolj popularnih, in sicer razlikovanje med informacijo, komunikacijo, izvršitvijo (transakcijo) in zabavo. Poleg omenjene kategorizacije doda še svojo. Pravi, da sta računalnik in internet osnovna medija za podajanje informacij in vzpostavljanje komunikacije, ki sta se najprej uporabljala za izobrazbo in poslovanje. V zadnjih 10 letih pa se je razširil tudi na področje nakupovanja in zabave.

Omenimo lahko tudi vedno bolj pomembno vlogo uporabe širokopasovnega interneta, ki odpravi skrbi, povezane s časom povezave na internet. S prisvojitvijo te oblike povezave uporabniki povečujejo čas, preživet na internetu, in raznolikost internetnih aplikacij, ki jih uporabljajo. Prišlo je do pojava in izoblikovanja "širokopasovne elite" (Van Dijk 2005), ki opravlja do deset "online" aktivnosti v enem dnevu. Po besedah Maddena so uporabniki širokopasovnega interneta tudi bolj aktivni in kreativni na omrežju kot tisti, ki imajo klicno povezavo. Bolj izobraženi, ljudje z višjimi dohodki, mladi in uporabniki širokopasovnega interneta uporabljajo internet bolj za objavljanje fotografij na spletu, vzdrževanje spletne strani in objavljanje komentarjev v "online" novinarskih skupinah kot tisti z nasprotnim socialnim statusom.

2.5.1 RAZLOGI ZA NEUPORABO INTERNETA

Posameznike oz. gospodinjstva, ki interneta ne uporabljajo, lahko uvrstimo v dve skupini, in sicer v skupino, ki jih internet ne zanima, ali pa v skupino, ki jih to sicer zanima, vendar se soočijo z določenimi ovirami. Populacija ljudi, ki jih ta tehnologija ne zanima, je razmeroma maloštevilna, za neuporabo interneta pa so izpostavili različne ovire (Vehovar in Vukčević, 2001):

- ženske pogosteje navajajo visoke stroške, nezanimanje in zapleteno uporabo,
- bolj izobraženi izpostavljajo nezanimanje, manj izobraženi pa stroške,
- zapletenost uporabe izpostavljajo predvsem starejši (nad 40 let),
- relativno malo ovir vidijo računalniško orientirane osebe in angleško govoreči anketiranci,
- osebe, ki jih uporaba interneta od doma ne zanima, kot razlog navajajo predvsem visoke stroške in njihovo majhno zanimanje (kar je v največji meri

- posledica skromnih vsebin), opazna pa je tudi prisotnost predsodkov (npr. prevelika zapletenost uporabe, previsoka starost itd.),
- med posamezniki, ki doma nimajo dostopa do interneta, vendar o tem razmišljajo, se kot ovire pojavljajo predvsem stroški (na prvem mestu stroški računalnika, pa tudi tekoči stroški uporabe). V manjši meri se navaja tudi premalo uporabnih vsebin v slovenskem jeziku (predvsem starejši, manj izobraženi). Študenti navajajo tudi nerazumevanje drugih članov gospodinjstva,
 - anketiranci, ki imajo v gospodinjstvu dostop do interneta in ga tudi uporabljajo, izpostavljajo kot oviro za intenzivnejšo uporabo predvsem stroške in počasnost dostopa, delno tudi pomanjkanje časa (predvsem vodstveni delavci in podjetniki). Šolajoče generacije poleg visokih stroškov izpostavljajo tudi pomanjkanje računalnikov in posledično omejevanje uporabe s strani drugih članov gospodinjstva.

Ovire za uporabo interneta v gospodinjstvih se torej med posamezniki močno razlikujejo. V celoti gledano velja izpostaviti, da med razlogi za neuporabo prevladujejo stroški, predsodki in pomanjkanje vsebin, načelnega nezanimanja oz. zavračanja uporabe interneta pa je razmeroma malo.

2.6 STRATEGIJA RAZVOJA INFORMACIJSKE DRUŽBE

Velik pomen razvoja informacijske družbe poudarjajo tudi različne strategije in razvojni cilji. Strategija razvoja informacijske družbe v Republiki Sloveniji (si2010) izpostavlja pomen razvoja in učinkovite uporabe IKT, s čimer se spodbuja konkurenčnost in produktivnost družbe in gospodarstva, zagotavlja uravnotežen družbeni in regionalni razvoj, izboljšuje kakovost življenja posameznikov in družbe kot celote, omogoča družbeno vključenost vseh posameznikov in obenem olajša dostop do informacij in znanja. Cilj strategije je med drugim tudi spodbujanje enakomernega razvoja informacijske družbe v Sloveniji, na ravni Evropske unije in na globalni ravni.

Slovenija namenja sredstva za pomoč državam v razvoju, ki bodo omogočila izpolnitev Milenijskih razvojnih ciljev. V Milenijskih razvojnih ciljih (Millennium Development Goals) Organizacije združenih narodov je med drugim določen tudi cilj, da se v sodelovanju z zasebnim sektorjem omogoči izkoriščanje prednosti, ki jih nudijo nove informacijske in komunikacijske tehnologije. Pri tem je potrebno večini svetovnega prebivalstva omogočiti dostop do hitrih internetnih povezav in drugih IKT in spodbujati rast uporabe IKT, kar lahko pomaga tudi pri doseganju ostalih Milenijskih razvojnih ciljev (predvsem na področju zdravstva, izobraževanja in zmanjševanja revščine) in obenem ponuja nove možnosti razvoja.

Evropa 2020, strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, ki jo je pripravila Evropska komisija v začetku leta 2010, pa je namenjena izhodu iz gospodarske krize in pripravi gospodarstva EU na prihodnost. Med ključnimi prednostnimi področji je poleg trajnostne in vključujoče rasti tudi pametna rast, ki pomeni spodbujanje znanja, inovacij, izobraževanja in digitalne družbe. Med vodilne pobude, s katerimi bi spodbudili napredek, spada tudi "Evropski program za digitalne tehnologije", ki bo omogočil trajnostne gospodarske in družbene koristi z razvojem enotnega digitalnega trga in hitrih internetnih povezav. Cilj te pobude je med drugim tudi spodbujanje dostopa do (širokopasovnega) interneta in njegove uporabe pri vseh evropskih državljanih in spodbujanje razširitve in uporabe sodobnih spletnih storitev (npr. e-uprava, spletne zdravstvene storitve itd.).

Kazalniki informacijske družbe so zelo pomembni, saj merijo učinke izvajanja strategij in razvojnih ciljev. Kazalniki, ki jih meri in objavlja Statistični urad Republike Slovenije, so usklajeni s skupnimi kazalniki na evropski ravni, saj letno statistično raziskovanje o uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih v enaki obliki izvajajo vse države članice Evropske unije na podlagi uredbe Evropskega parlamenta in Sveta.

3 EMPIRIČNI DEL

V drugem delu naloge sem se osredotočila na empirično proučevanje digitalnega razkoraka.

V nalogi poskušam ugotoviti, kakšne so razlike v dostopu do IKT ter pogostosti in načinu uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij (računalnika, mobilnega telefona, interneta) med gospodinjstvi in med osebami. Najprej sem predstavila primerjavo gospodinjstev v opremljenosti z IKT – glede na tip gospodinjstva (gospodinjstva z otroki in gospodinjstva brez otrok), stopnjo urbanizacije in mesečni neto dohodek, nato pa primerjam še pogostost in način uporabe IKT med osebami glede na starost, spol, izobrazbo in zaposlitveni status.

Poleg tega predstavim ponudbo in cene storitev IKT v Sloveniji.

3.1 METODA IN OPIS

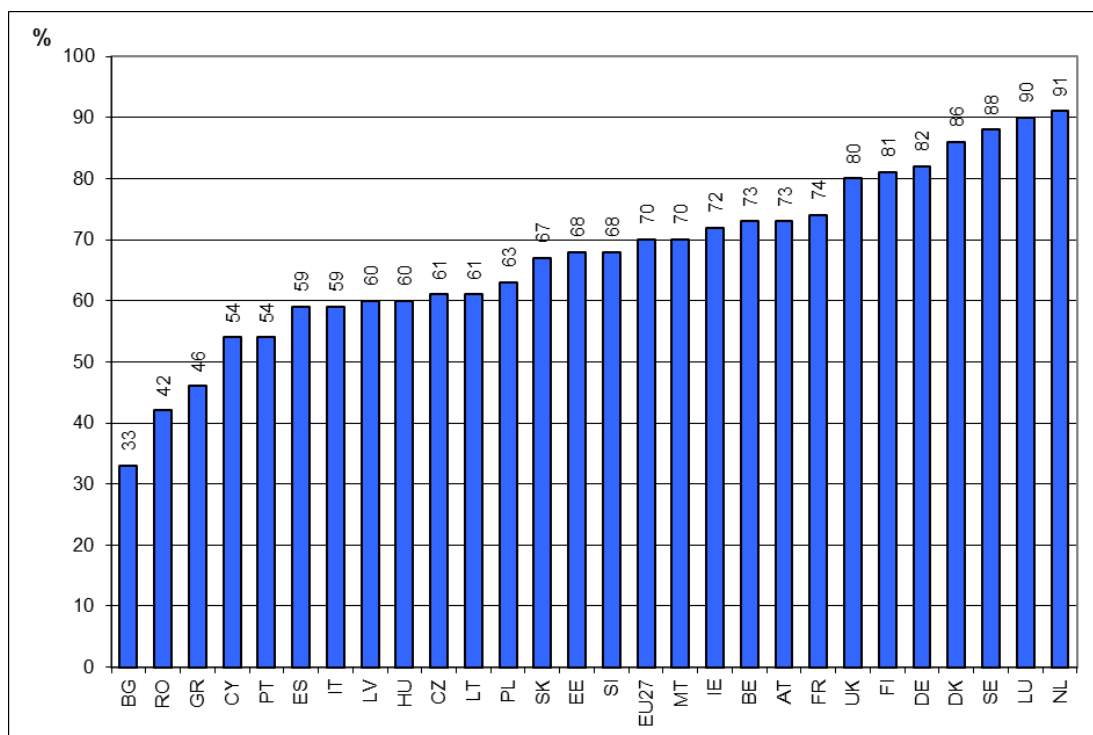
V diplomski nalogi so predstavljeni rezultati letnega raziskovanja o uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v gospodinjstvih in pri posameznikih, ki ga po priporočilih Eurostata izvaja Statistični urad Republike Slovenije in tudi nacionalni statistični uradi ostalih držav članic Evropske unije. Enota opazovanja v raziskovanju sta posameznik v starosti od 10 do 74 let in njegovo gospodinjstvo. Vključitev posameznikov, mlajših od 16 let, je na ravni EU prostovoljna in odločitev posamezne države. Zato pri primerjavi podatkov za Slovenijo s podatki držav članic EU upoštevamo primerljive podatke, to je podatke za osebe, stare od 16 do 74 let. V vzorec je vsako leto vključenih okoli 2.500 oseb, ki so v času zbiranja podatkov stare od 10 do 74 let, osnova za vzorčni okvir pa sta okvir popisnih okolišev in Centralni register prebivalstva. Podatki so zbrani na terenu z vprašalniki na papirju ter s pomočjo telefonskega anketiranja. Referenčno obdobje raziskovanja je prvo četrtletje leta oz. lansko leto.

4 REZULTATI RAZISKAVE

4.1 RAST DOSTOPA IN UPORABE IKT

V Sloveniji in drugih državah članicah Evropske unije ima čedalje več gospodinjstev dostop do interneta. V prvem četrtnetju leta 2004 je imelo v Sloveniji 47 % gospodinjstev dostop do interneta, v prvem četrtnetju 2009 je bilo takih gospodinjstev 64 %, v prvem četrtnetju 2010 pa že 68 %.

Slovenija je na ravni Evropske unije po deležu gospodinjstev z dostopom do interneta med srednje razvitimi državami. V EU-27 je imelo v prvem četrtnetju 2010 dostop do interneta nekoliko več gospodinjstev kot v Sloveniji – to je 70 %. Delež gospodinjstev z dostopom do interneta je bil v prvem četrtnetju 2010 najvišji na Nizozemskem (91 %), najnižji pa v Bolgariji (33 %).

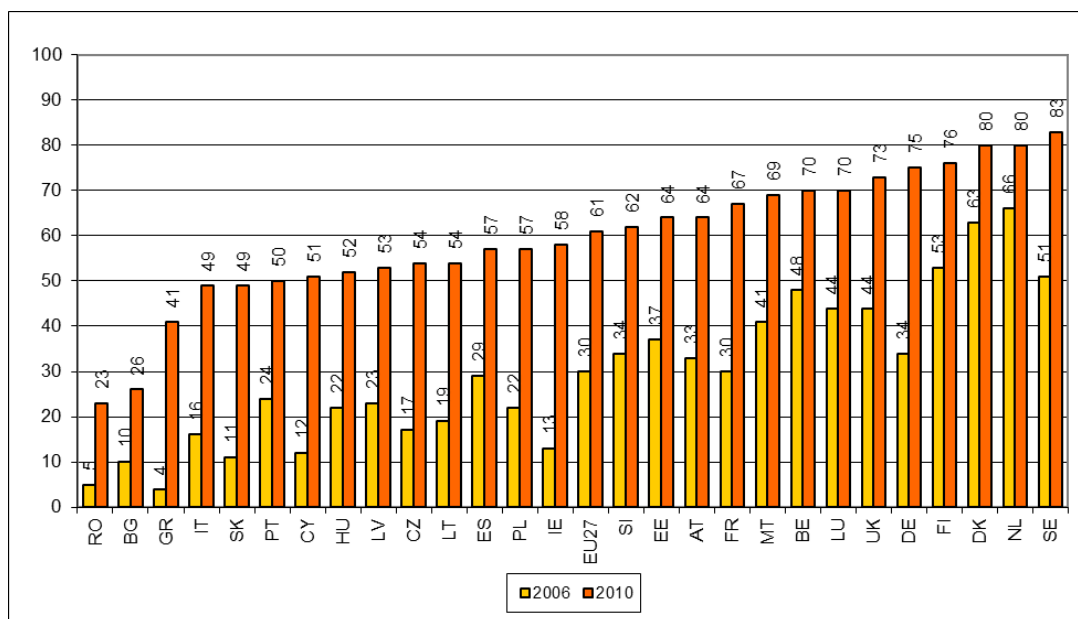

Slika 1: Dostop do interneta v gospodinjstvih, Slovenija in države EU, 1. četrtnetje 2010 (Eurostat, 2010)

V vseh državah članicah Evropske unije pa narašča tudi delež gospodinjstev s širokopasovno internetno povezavo. V Sloveniji je bilo v prvem četrtnetju 2010 že 62 % takih gospodinjstev, v enakem obdobju leta 2004 pa le 10 %.

V slovenskih gospodinjstvih je med širokopasovnimi povezavami najbolj razširjena povezava xDSL (npr. ADSL, VDSL); v prvem četrtnetju 2010 jo je uporabljalo 34 % gospodinjstev; sledi kabelski dostop (21 %), mobilna širokopasovna povezava prek mobilnega telefona 3G (17 %), optično omrežje ali druga fiksna širokopasovna povezava (8 %), mobilna širokopasovna povezava prek modema 3G (6 %), najmanj razširjena pa je fiksna brezžična povezava (npr. satelitski dostop, WiFi), ki sta jo uporabljala 2 % gospodinjstev. Med ozkopasovnimi povezavami je najbolj razširjena povezava prek mobilnega telefona WAP ali GPRS (21 %), ISDN povezavo je v prvem četrtnetju 2010 uporabljalo 3 % gospodinjstev in modem (klicni dostop prek običajne telefonske linije) prav tako 3 % gospodinjstev.

Širokopasovno internetno povezavo je v EU-27 v prvem četrtnetju 2010 uporabljalo 61 % gospodinjstev, v Sloveniji pa 62 %. Širokopasovna povezava je najbolj razširjena na Švedskem, Nizozemskem in Danskem, najmanj pa v Romuniji, Bolgariji in Grčiji. V vseh državah članicah Evropske unije, tako v bolj razvitih kot v manj razvitih, se delež gospodinjstev, ki uporabljajo širokopasovno povezavo, vsako leto povečuje (v nekaterih državah je ta rast počasnejša), hkrati pa se zmanjšuje delež gospodinjstev, ki uporabljajo ozkopasovno povezavo.

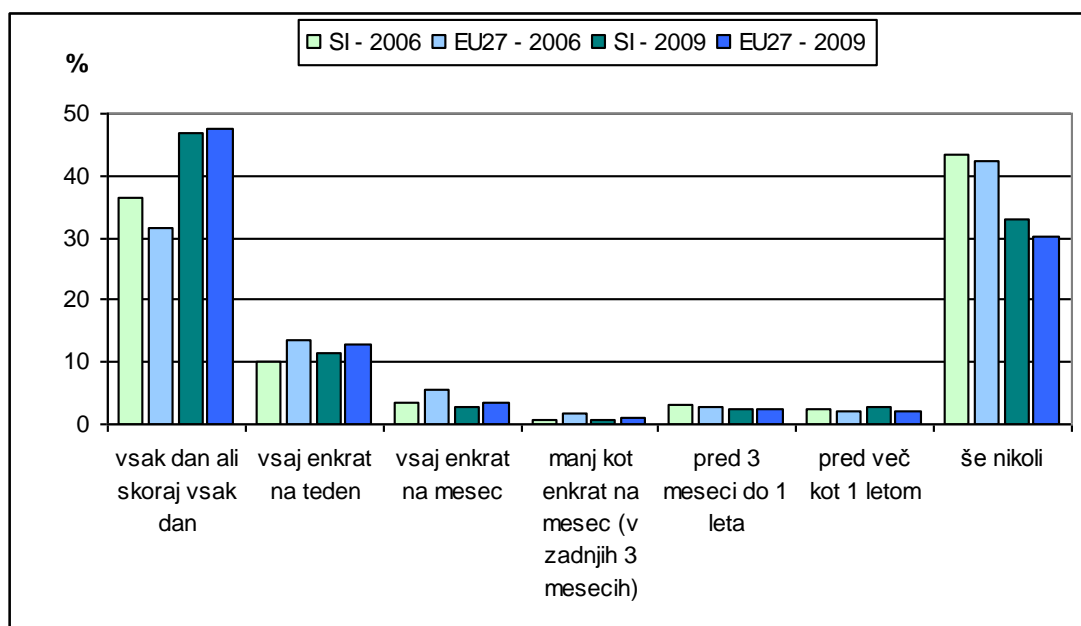
Slika 2: Uporaba širokopasovne internetne povezave v gospodinjstvih, Slovenija in države EU, 1. četrtnetje 2006–1. četrtnetje 2010 (Eurostat, 2006 in 2010)

Narašča tudi delež rednih uporabnikov interneta – tj. oseb, ki so internet uporabljale v zadnjih 3 mesecih: v prvem četrtnetju 2004 je bilo v Sloveniji med osebami v starosti 16 do 74 let 37 % rednih uporabnikov interneta, v prvem četrtnetju 2009 62 %, v prvem četrtnetju 2010 pa že 68 %. Podobna je tudi slika o številu rednih

uporabnikov računalnika: v prvem četrletju 2004 je bilo med osebami v starosti 16 do 74 let 48 % rednih uporabnikov računalnika (osebe, ki so računalnik uporabljale v zadnjih 3 mesecih), v prvem četrletju 2009 65 %, do prvega četrletja 2010 pa se je ta delež povečal na 70 %.

Slovenija je po deležu rednih uporabnikov interneta in računalnika rahlo pod povprečjem EU-27. V EU-27 je bilo v prvem četrletju 2004 45 % rednih uporabnikov interneta, v prvem četrletju 2009 pa 65 %. Delež rednih uporabnikov računalnika se je v EU-27 povečal iz 52 % v prvem četrletju 2004 na 68 % v enakem obdobju 2009.

Med osebami v starosti 16 do 74 let se je najbolj povečal delež dnevnih uporabnikov interneta – v prvem četrletju 2009 je v Sloveniji in EU-27 že skoraj polovica oseb uporabljala internet vsak dan ali skoraj vsak dan. Obenem pa je upadel delež oseb, ki interneta niso uporabljali še nikoli; takih oseb je bilo v prvem četrletju 2009 približno tretjina.

Slika 3: Uporaba interneta, osebe stare od 16 do 74 let, Slovenija in EU-27, 1. četrletje 2006–1. četrletje 2009 (Eurostat, 2006 in 2009)

4.2 RAZLIKE PRI DOSTOPU IN UPORABI IKT

Kljub hitremu širjenju informacijsko-komunikacijskih tehnologij še vedno obstajajo razlike med posamezniki in gospodinjstvi glede možnosti dostopa do IKT ter njihove uporabe.

4.2.1 RAZLIKE MED GOSPODINJSTVI PRI DOSTOPU DO IKT

Gospodinjstva z otroki, to so tista gospodinjstva, v katerih živi vsaj ena oseba, ki je stara 15 let ali manj, so veliko bolje opremljena z IKT kot gospodinjstva brez otrok. Dostop do interneta je v prvem četrtletju 2010 v Sloveniji imelo kar 92 % gospodinjstev z otroki in le 59 % gospodinjstev brez otrok. Gospodinjstva z otroki so bolje opremljena tudi z namiznimi in prenosnimi računalniki, dlančniki, mobilnimi telefoni, mobilnimi telefoni z možnostjo dostopa do interneta ter igralnimi konzolami. Gospodinjstva brez otrok so bolje opremljena le s fiksnimi telefoni. Med obema tipoma gospodinjstev pa obstajajo razlike tudi pri uporabi širokopasovne internetne povezave – uporabljalo jo je 84 % gospodinjstev z otroki in le 53 % gospodinjstev brez otrok.

Tabela 1: Opremljenost z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo glede na tip gospodinjstva, Slovenija, 1. četrtletje 2010 (SURIS, 2010)

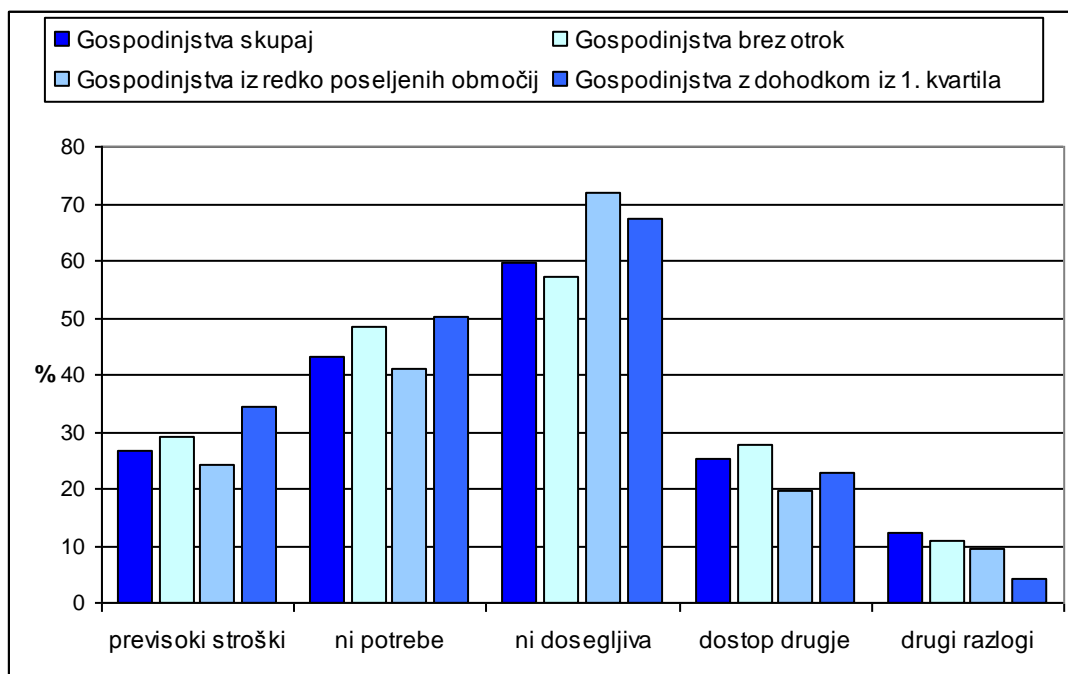
	Gospodinjstva skupaj	Gospodinjstva brez otrok	Gospodinjstva z otroki
Dostop do interneta	68	59	92
Namizni računalnik	61	51	86
Prenosni računalnik	42	35	58
Dlančnik	5	5	8
Mobilni telefon	94	92	100
Mobilni telefon z možnostjo dostopa do interneta	51	42	72
Fiksni telefon	85	87	81
Igralna konzola	11	8	21

Glede na stopnjo urbanizacije obstajajo razlike med gospodinjstvi iz gosto poseljenih, zmerno in redko poseljenih območij. V prvem četrtletju 2010 je imelo v Sloveniji dostop do interneta 68 % gospodinjstev iz gosto poseljenih območij, 75 % gospodinjstev iz zmerno poseljenih območij in 63 % gospodinjstev iz redko poseljenih območij. Širokopasovna internetna povezava je bila najbolj razširjena v gospodinjstvih iz zmerno poseljenih območij – uporabljalo jo je 69 % teh gospodinjstev; medtem ko je širokopasovno povezavo uporabljalo 64 %

gospodinjstev iz gosto poseljenih območij in le 55 % gospodinjstev iz redko poseljenih območij.

Gospodinjstva pa se med seboj razlikujejo tudi glede na mesečni neto dohodek na člana gospodinjstva (ta je izračunan iz skupnega mesečnega dohodka gospodinjstva: plač, pokojnin, štipendij itd. in po višini dohodka razdeljen na kvartile – najrevnejša gospodinjstva so uvrščena v 1. kvartil, najpremožnejša pa v 4. kvartil). Dostop do interneta je v prvem četrtletju 2010 v Sloveniji imelo kar 80 % gospodinjstev z dohodkom iz četrtega kvartila, 61 % iz tretjega, 56 % iz drugega in 65 % gospodinjstev z dohodkom iz prvega kvartila. Tudi širokopasovna internetna povezava je bila bolj razširjena v gospodinjstvih z višjim dohodkom – uporabljalo jo je 74 % gospodinjstev z dohodkom iz četrtega kvartila, 56 % iz tretjega, 50 % iz drugega in 54 % gospodinjstev z dohodkom iz prvega kvartila.

Gospodinjstva z dostopom do interneta, ki niso uporabljala širokopasovne internetne povezave, temveč samo ozkopasovno, imajo za to več razlogov. Podatki iz leta 2009, ko se je gospodinjstva spraševalo po teh razlogih, kažejo, da je glavni razlog neuporaba širokopasovne povezave, saj jim le-ta v njihovem območju ni bila na voljo (60 %). Slaba polovica gospodinjstev (43 %) širokopasovne povezave ne potrebuje, 27 % je nima zaradi previsokih stroškov, 25 % jo lahko uporablja kje drugje, 12 % pa je ne uporablja iz drugih razlogov.

Slika 4: Razlogi, da gospodinjstva ne uporabljajo širokopasovne internetne povezave po vrsti gospodinjstva, Slovenija, 1. četrtletje 2009 (SURs, 2009)

Gospodinjstva brez otrok so v večji meri kot gospodinjstva z otroki poročala, da ne uporabljajo širokopasovne internetne povezave, ker je ne potrebujejo, zaradi previsokih stroškov ali ker jo lahko uporabljajo drugje, gospodinjstva z otroki pa v večji meri zato, ker širokopasovna povezava teritorialno ni dosegljiva ali iz drugih razlogov. Glavni razlog, da gospodinjstva iz redko poseljenih območij niso uporabljala širokopasovne internetne povezave, temveč samo ozkopasovno, je, da jim ta v njihovem območju ni bila na voljo (72 %); takih gospodinjstev je bilo iz gosto poseljenih območij le 26 %. Glede na mesečni neto dohodek na člana gospodinjstva pa so gospodinjstva z nižjim dohodkom v večji meri kot gospodinjstva z višjim dohodkom poročala, da ne uporabljajo širokopasovne internetne povezave zaradi previsokih stroškov, ker širokopasovna povezava ni dosegljiva, ter zato, ker je ne potrebujejo.

4.2.2 RAZLIKE MED OSEBAMI PRI UPORABI IKT

V prvem četrtletju 2010 je bilo v Sloveniji med osebami v starosti 10 do 74 let 72 % rednih uporabnikov računalnika (osebe, ki so računalnik uporabljale v zadnjih 3 mesecih). Rednih uporabnikov računalnika je bilo največ med mlajšimi osebami. Med osebami, starimi 10–15 let, je bilo kar 99 % rednih uporabnikov računalnika, med osebami, starimi 65–74 let, pa je bilo rednih uporabnikov računalnika le 14 %. Med osebami z višješolsko ali visokošolsko izobrazbo je bilo rednih uporabnikov računalnika 95 %, med osebami z osnovnošolsko izobrazbo ali manj pa 58 %. Med moškimi je bilo nekoliko več rednih uporabnikov računalnika (74 %) kot med ženskami (70 %), glede na status oseb pa je bilo najmanj rednih uporabnikov računalnika med upokojenci (25 %).

Internet je v Sloveniji v prvem četrtletju 2010 uporabljalo 70 % vseh oseb v starosti od 10 do 74 let (redni uporabniki interneta). Tudi rednih uporabnikov interneta je bilo največ med mlajšimi in bolj izobraženimi osebami. Delež rednih uporabnikov interneta je bil največji med osebami, starimi 16–24 let, in sicer je obsegal 97 %, in osebami, starimi 10–15 let (96 %), najmanjši (12 %) pa med osebami, starimi 65–74 let. Glede na izobrazbo je bil delež rednih uporabnikov interneta največji med osebami z višješolsko ali visokošolsko izobrazbo (94 %), najmanjši pa med osebami z osnovnošolsko izobrazbo ali manj (56 %). Tudi rednih uporabnikov interneta je bilo nekoliko več med moškimi in med učenci, dijaki in študenti ter med zaposlenimi in samozaposlenimi osebami.

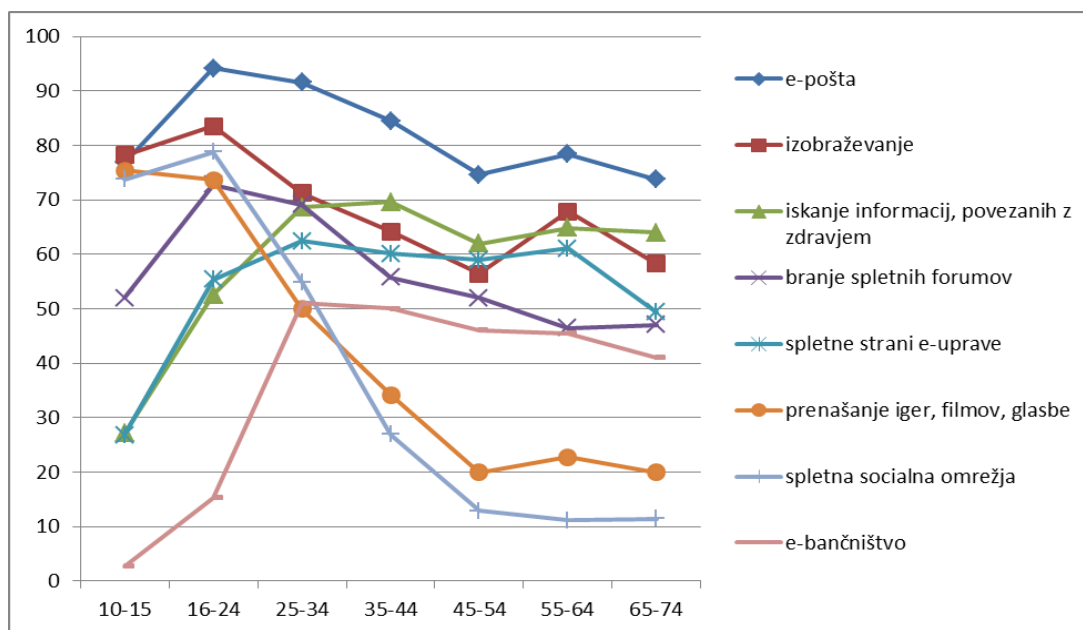
V prvem četrtletju 2010 je v Sloveniji 24 % oseb v starosti od 10 do 74 let za dostop do interneta uporabljalo mobilne naprave (mobilni telefon, dlančnik ali prenosni računalnik z brezžično povezavo). Mobilne naprave, ki omogočajo dostop do interneta kjerkoli in kadarkoli, postajajo čedalje bolj razširjene, obenem pa obstajajo

razlike med osebami – v večji meri mobilne naprave uporabljajo mlajši in bolj izobraženi, moški ter učenci, dijaki in študenti.

Tabela 2: Uporabniki IKT po starosti, spolu, izobrazbi in zaposlitvenem statusu, osebe stare od 10 do 74 let, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010)

(%)	uporabniki računalnika v zadnjih 3 mesecih	uporabniki interneta v zadnjih 3 mesecih	uporabniki mobilnih naprav za dostop do interneta	uporabniki spletnega nakupovanja v zadnjih 12 mesecih
Skupaj	72	70	24	26
Starost				
10–15	99	96	27	23
16–24	98	97	54	39
25–34	93	93	40	44
35–44	84	83	25	35
45–54	68	64	13	19
55–64	43	39	7	12
65–74	14	12	2	3
Spol				
moški	74	72	25	28
ženske	70	68	23	25
Izobrazba				
osnovnošolska ali manj	58	56	19	14
srednješolska	71	69	21	24
višješolska, visokošolska	95	94	42	53
Status				
učenec, dijak, študent	100	98	45	34
zaposlen, samozaposlen	83	82	27	34
upokojenec	25	21	2	4
drugo	58	54	16	21

Spletno nakupovanje je najbolj razširjeno med osebami v starosti od 25 do 34 let – v zadnjih 12 mesecih je po internetu naročilo ali kupilo blago 44 % oseb v tej starosti; medtem ko so prek interneta nakupovali le 3 % oseb v starosti od 65 do 74 let. Spletno nakupovanje je bilo bolj razširjeno med osebami z višješolsko ali visokošolsko izobrazbo (53 %), med moškimi (28 %) ter med učenci, dijaki, študenti (34 %) in med zaposlenimi in samozaposlenimi osebami (34 %).

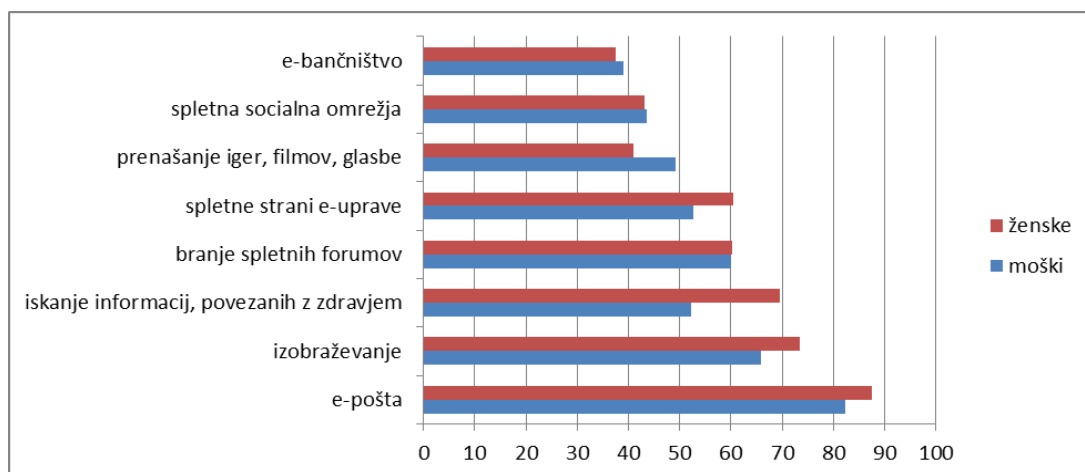

Slika 5: Aktivnosti med rednimi uporabniki interneta glede na starost oseb starih od 10 do 74 let, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010)

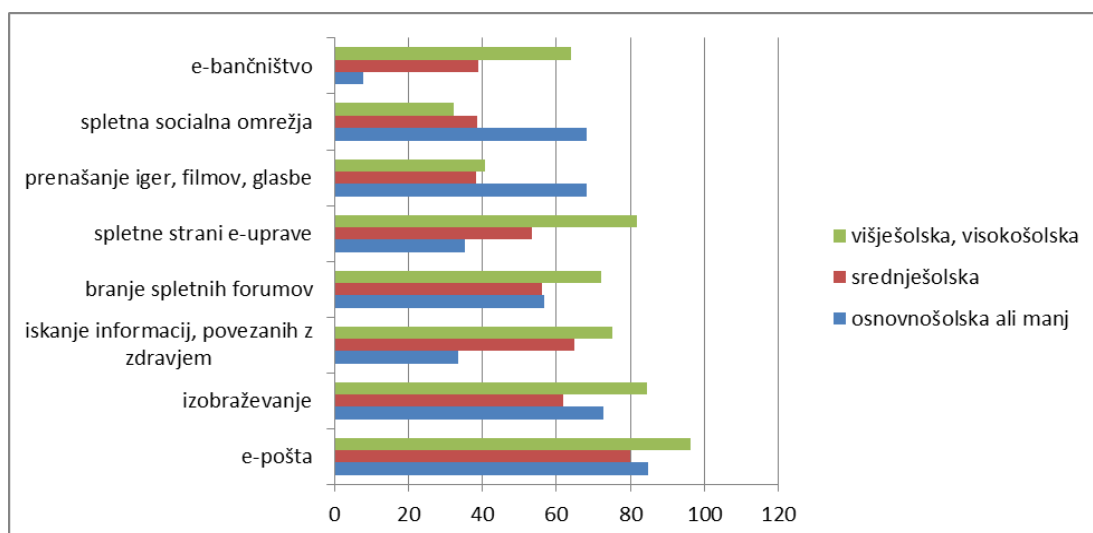
Redni uporabniki interneta v starosti 10–74 let so v prvem četrletju 2010 uporabljali internet za različne aktivnosti; 85 % teh oseb je internet uporabljalo za pošiljanje in prejemanje elektronske pošte, 70 % za izobraževanje, 61 % za iskanje informacij, povezanih z zdravjem, 60 % za branje spletnih forumov, 56 % za pridobivanje informacij, obrazcev in vračanje obrazcev prek spletnih strani državne uprave, 45 % za igranje ali prenašanje računalniških iger, fotografij, filmov ali glasbe, 43 % za ustvarjanje in urejanje lastnega profila v spletnih socialnih omrežjih, 38 % pa za e-bančništvo.

Pošiljanje in prejemanje elektronske pošte je najbolj razširjena aktivnost med rednimi uporabniki interneta – v večji meri so jo uporabljale osebe, stare 16–34 let, ženske, osebe z višješolsko ali visokošolsko izobrazbo ter učenci, dijaki in študenti ter zaposlene in samozaposlene osebe. Spletne forume so v večji meri brale osebe, stare 16–34 let, osebe z višješolsko ali visokošolsko izobrazbo ter učenci, dijaki in študenti. Med moškimi in ženskami pa razlik v branju spletnih forumov ni bilo.

Internet so za različne oblike izobraževanja (pridobivanje novih znanj in informacij, pridobivanje informacij o izobraževanju in tečajih, opravljanje tečajev prek interneta) v največji meri uporabljale mlajše osebe (10–24 let), ženske, bolj izobražene osebe ter učenci, dijaki in študenti. Informacije, povezane z zdravjem, pa so v večji meri iskale osebe srednjih starostnih kategorij in starejše osebe, ženske, bolj izobražene osebe ter upokojenci, brezposelni in druge neaktivne osebe.

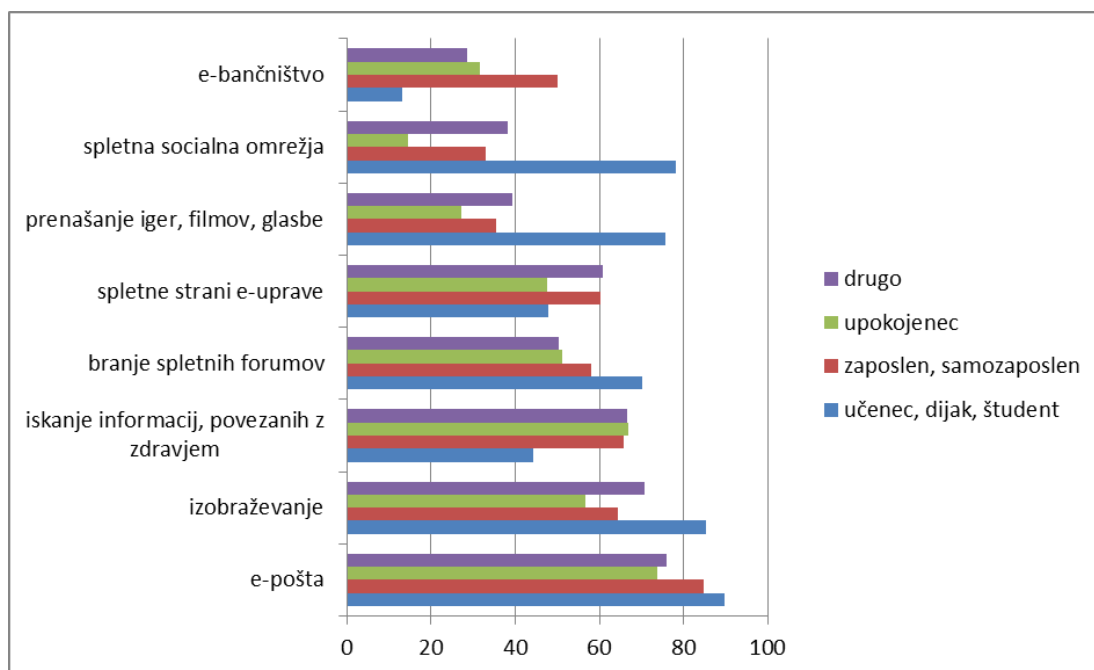

Slika 6: Aktivnosti med rednimi uporabniki interneta po spolu, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010)

Slika 7: Aktivnosti med rednimi uporabniki interneta po izobrazbi, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010)

Spletne strani e-uprave so v večji meri uporabljale osebe srednjih let, ženske, bolj izobražene osebe ter zaposlene, samozaposlene, brezposelne in druge neaktivne osebe. E-bančništvo so prav tako v večji meri uporabljale osebe srednjih let, bolj izobražene osebe ter zaposlene in samozaposlene osebe.

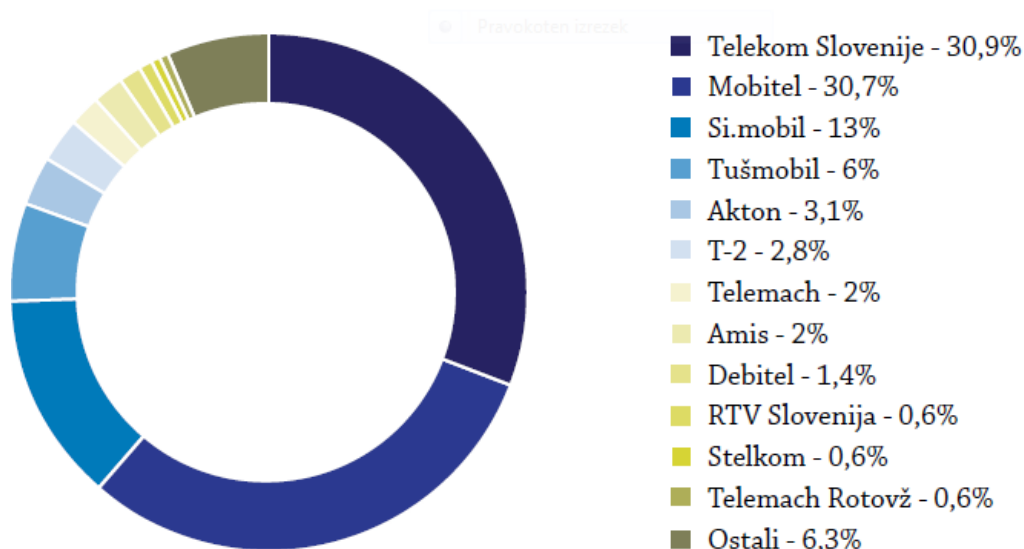
Slika 8: Aktivnosti med rednimi uporabniki interneta po zaposlitvenem statusu, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010)

Igranje ali prenašanje računalniških iger, fotografij, filmov ali glasbe ter spletna socialna omrežja v največji meri uporabljajo mladi (osebe, stare 10–24 let), manj izobražene osebe ter učenci, dijaki in študenti.

4.3 PONUDBA IN CENE IKT STORITEV V SLOVENIJI

Na trgu elektronskih komunikacij je bilo v letu 2010 v Sloveniji 152 operaterjev, ki so končnim uporabnikom zagotavljali storitve mobilne telefonije, širokopasovnega dostopa do interneta, fiksne telefonije, zakupa dostopne infrastrukture, prenosa radiodifuznih vsebin do končnih uporabnikov ter druge storitve.

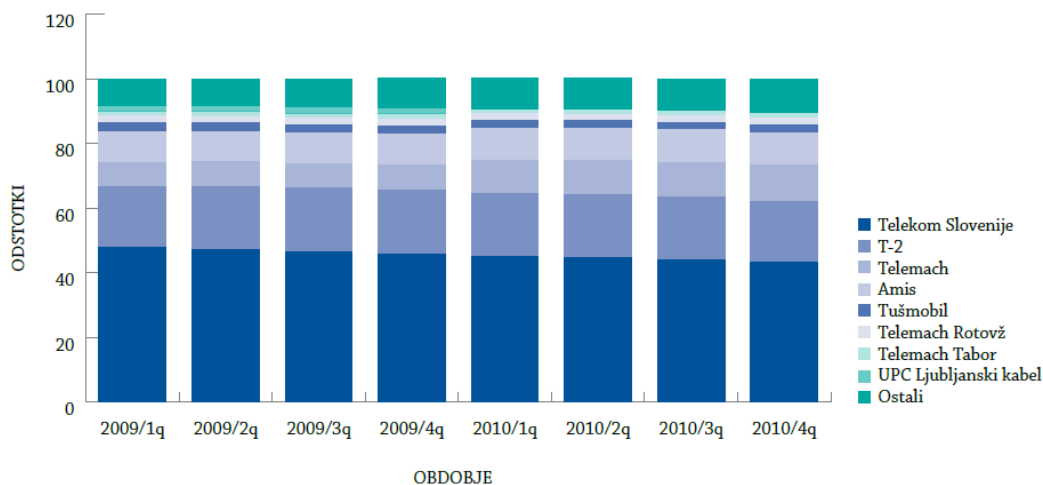
Po podatkih, ki so jih operaterji dolžni posredovati Agenciji za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije, so bili leta 2010 po prihodkih največji operaterji v Sloveniji Telekom Slovenije, Mobitel, Simobil, Tušmobil itd. Podatki so prikazani na Sliki 9.

Slika 9: Deleži prihodkov po operaterjih, Slovenija, 2010 (APEK, 2010)

4.3.1 TRG ŠIROKOPASOVNEGA DOSTOPA

Širokopasovni dostop do interneta ostaja še vedno eno glavnih meril in gonil razvoja informacijske družbe v Evropi in je v današnjem času ena najpomembnejših elektronskih komunikacijskih storitev, po kateri povprašujejo končni uporabniki, saj je nepogrešljivi vir informacij, sredstvo za komuniciranje in tudi vir zabave. Pomembno prispeva k razvoju internetnih storitev, e-trgovine in novih elektronskih distribucijskih poti. Širokopasovni dostop na fiksni lokaciji se še vedno najpogosteje zagotavlja prek xDSL tehnologij, ki uporabljajo bakrene krajevne zanke javnega telefonskega omrežja ali prek kabelskih omrežij, vse več pa tudi prek optičnih vlaken.

Slika 10: Tržni deleži operaterjev fiksnega širokopasovnega dostopa do interneta po številu priključkov, Slovenija, 2010 (APEK, 2010)

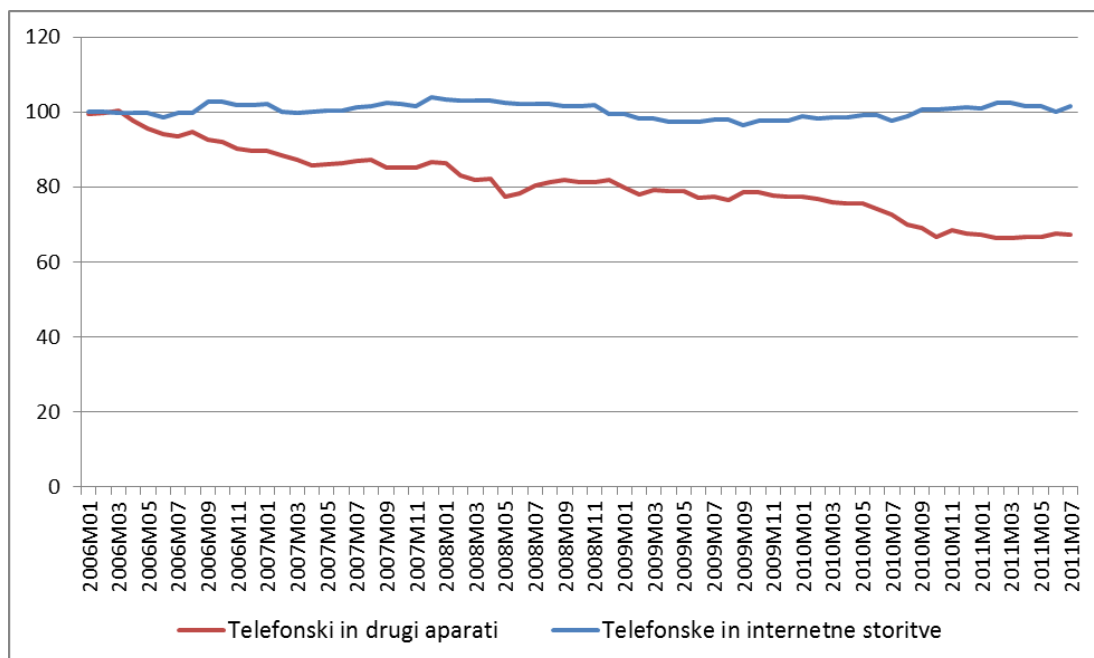
Tudi v letu 2010 se je nadaljeval trend upadanja tržnega deleža družbe Telekom Slovenije, d. d., glede na število fiksnih širokopasovnih priključkov, ki je v letu 2010 padel za 2 % točki. Kljub temu ima družba Telekom Slovenije, d. d., še vedno najvišji tržni delež (43,1 %). Trend postopnega upadanja tržnega deleža v letu 2010 je zabeležila tudi družba T-2, d. o. o., kateri se je tržni delež zmanjšal za 0,5 % točke. V letu 2010 se je v primerjavi s prvim četrtletjem delež širokopasovnih priključkov zmanjšal tudi družbi Tušmobil, d. o. o. (za 0,3 % točke). V opazovanem obdobju beležijo porast tržnega deleža družbe Telemach, d. o. o. (za 1,2 % točke), Amis, d. o. o. (za 0,2 % točke) in Telemach Rotovž, d. d. (za 0,1 % točke). Družbi Telemach Tabor, d. d., se tržni deleži skozi leto niso spreminjali, medtem ko so ostali alternativni operaterji leto zaključili z 10,4-odstotnim tržnim deležem in slednjega v primerjavi s prvim četrtletjem zvečali za 1,1-odstotne točke.

4.3.2 CENE KOMUNIKACIJSKIH STORITEV IN IZDELKOV

Na Statističnem uradu Republike Slovenije zbirajo podatke tudi o cenah osnovnih življenjskih potrebščin. Indeksi cen življenjskih potrebščin, ki jih izračunavajo, merijo spremembe drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev glede na sestavo izdatkov, ki jih domače prebivalstvo namenja za nakupe predmetov končne porabe doma in v tujini (načelo nacionalne potrošnje).

Na Sliki 12 so predstavljeni indeksi cen telefonskih in drugih aparatov ter telefonskih in internetnih storitev za tekoči mesec v primerjavi s povprečjem leta 2005. Ti indeksi kažejo spremembe cen v tekočem mesecu glede na povprečje leta 2005. Podatki kažejo, da cene telefonskih in drugih aparatov v primerjavi s povprečjem

cen leta 2005 padajo, cene telefonskih in internetnih storitev pa zadnja leta ostajajo približno enake.

Slika 11: Indeksi cen življenjskih potrebščin – komunikacijskih storitev in izdelkov, Slovenija, mesečno (SURS, 2011)

5 ZAKLJUČEK

V nalogi smo predstavili nekatere ključne kazalnike informacijske družbe, ki jih Statistični urad Republike Slovenije spremlja z letnim statističnim raziskovanjem o uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih. Poleg tega smo poskušali ugotoviti, ali obstajajo razlike v dostopu do IKT ter v pogostosti in načinu njihove uporabe med gospodinjstvi in posamezniki.

Podatki raziskovanja kažejo, da v Sloveniji in vseh ostalih državah članicah Evropske unije narašča delež gospodinjstev z dostopom do interneta in da čedalje več gospodinjstev uporablja širokopasovno internetno povezavo. Poleg tega narašča tudi delež rednih uporabnikov interneta – tj. oseb, ki so internet uporabljale v zadnjih 3 mesecih – in obenem pada delež oseb, ki interneta niso uporabljali še nikoli.

IKT so dostopne za čedalje več gospodinjstev in oseb, vendar pa razkorak med njimi kljub temu ostaja (pre)velik. Gospodinjstva z otroki so veliko bolj opremljena z IKT kot gospodinjstva brez otrok. Poleg tega obstajajo razlike med gospodinjstvi iz gosto poseljenih, zmerno in redko poseljenih območij ter med gospodinjstvi glede na mesečni neto dohodek na člana gospodinjstva – dostop do interneta in širokopasovna internetna povezava je bolj razširjena v gospodinjstvih iz gosto poseljenih območij in v gospodinjstvih z višjim dohodkom.

Razlike pa nastajajo tudi med osebami – mlajše osebe bolj pogosto uporabljajo računalnike, internet in mobilne naprave za dostop do interneta, bolj pogosto nakupujejo prek interneta in uporabljajo internet za različne aktivnosti. Med moškimi in ženskami sicer ni zelo velikih razlik pri uporabi IKT – med moškimi je nekoliko več rednih uporabnikov računalnika, interneta, mobilnih naprav za dostop do interneta, tudi spletno nakupovanje je nekoliko bolj razširjeno med moškimi kot med ženskami. Podobna je situacija glede na izobrazbo – med bolj izobraženimi osebami je uporaba IKT bolj razširjena kot med manj izobraženimi osebami. Glede na status oseb pa je največ rednih uporabnikov računalnika, interneta, mobilnih naprav, spletnega nakupovanja in različnih internetnih aktivnosti med učenci, dijaki in študenti ter med zaposlenimi in samozaposlenimi osebami, najmanj pa med upokojevcem.

Slovenija je v primerjavi z ostalimi državami članicami Evropske unije srednje razvita država pri dostopu in uporabi IKT, vendar pa še vedno obstajajo razlike med različnimi segmenti populacije. Zato je potrebno nameniti še več pozornosti razvoju in učinkoviti uporabi IKT. IKT morajo postati lažje dostopne čim širšemu krogu prebivalstva, saj bomo le tako dosegli večjo blaginjo in napredek sodobne informacijske družbe.

LITERATURA IN VIRI

- Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije. http://www.apek.si/sl/letno_porocilo_2010 (7. september, 2011)
- Aichholzer, G. in Schmutzer, R. (2000) *The digital divide in Austria, Report*. Institute of Technology Assessment, Austrian Academy of Science, Dunaj. <http://www.digitale-chancen.de/transfer/downloads/MD41.pdf> (12. avgust, 2011)
- Attewell, P. (2001) "The First and Second Digital Divide". *Sociology of Education*, 74 (7), 252–259.
- Campbell, D. (2001) "Can the digital divide be contained?" *International Labour Review*, 140(2), 119–143.
- Chen, W. in Wellman, B. (2004) The global digital divide – Within and between countries. *IT&Society*, 1(7), 39–45. http://homes.chass.utoronto.ca/~wellman/publications/digidiv/chen_wellman_digidiv_it_society04.pdf (12. avgust, 2011)
- Dolničar, V., Vukčević K., Kronegger L. in Vehovar V. (2002) Digitalni razkorak v Sloveniji. *Družboslovne razprave* 18(40), 83-106. <http://dk.fdv.uni-lj.si/dr/dr40DolnicarVukcevic> (12. avgust, 2011)
- Eurostat: Survey on ICT usage in households and by individuals. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (13. avgust, 2011)
- Evropa 2020: Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast. http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf (12. avgust, 2011)
- Gartner Group (2002) *The Second Digital Divide – The "Haves" and the "Have Hads"*. The Digital Divide and American Society. www.gartnerweb.com/public/static/techies/digital_d/national/6.pdf (12. avgust, 2011)
- Krings, B.-J. in Riehm U. (2005). Meeting the resistance: Non-users of the internet, drop-outs, resisters and others. *TEER Conference 2005: Technology: Between Enthusiasm and Resistance*. University of Jyväskylä, 10–11 Maj. <http://www.jyu.fi/yhtfil/teer2005/abstract/krings.pdf> (12. avgust, 2011)
- Mansell, R. in Steinmueller, W.E. (2002) *Mobilizing the Information Society*. Oxford University Press, Oxford. 516 str.
- McKinnon, E. (2007) The Digital Inclusion Perspective. OECD Workshop on the Economic and Social Impacts of Broadband. <http://www.oecd.org/dataoecd/29/28/38698129.pdf> (12. avgust, 2011)
- Milenijski razvojni cilji. <http://www.milenijski-cilji.si/> (12. avgust, 2011)
- Norris, P. (2001) *Digital Divide: Civic engagement, information poverty, and the internet worldwide*. Cambridge University Press, New York. 303 str.

- OECD – Organisation for Economic Co-Operation and Development. 2001. *Understanding the digital divide*. OECD Publications, Paris. <http://www.oecd.org/dataoecd/38/57/1888451.pdf> (12. avgust, 2011)
- Pinterič, Uroš in Grivec, Malči (2007). Informacijsko komunikacijske tehnologije v sodobni družbi: multidisciplinarni pogledi. Nova Gorica: Fakulteta za uporabne družbene študije. 172 str.
- RIS - Raba Interneta v Sloveniji (2011). <http://www.ris.org> (12. avgust 2011)
- Reddick, A., Boucher, C. in Groseilliers, M. (2000) The Dual Digital Divide - The Information Highway in Canada. The Public Interest Advocacy Centre, Ottawa. www.collectionscanada.gc.ca/obj/005003/f6/005003-5200.rtf (12. avgust, 2011)
- Selwyn, Neil. 2004. Reconsidering political and popular understandings of the digital divide. *New Media & Society*, 6(3): 341-362. <http://homes.chass.utoronto.ca/~tkennedy/Courses/2P26/Selwyn2004.pdf> (12. avgust, 2011)
- Statistični urad Republike Slovenije: Anketa o uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih. <http://www.stat.si> (12. avgust, 2011)
- Statistični urad Republike Slovenije: Cene življenjskih potrebščin. <http://www.stat.si> (7. september, 2011)
- Steinmueller, W. (2001) "ICTs and the possibilities for leapfrogging by developing countries". *International Labour Review*, 140(2), 193–211.
- Strategija razvoja informacijske družbe v Republiki Sloveniji – si2010. http://www.mvzt.gov.si/fileadmin/mvzt.gov.si/pageuploads/pdf/informacijska_druzba/si2010.pdf (12. avgust, 2011)
- Trček, F. (2000) "Problemi informatizacije Slovenije". *Teorija in praksa*, 37(6), 1082–1094.
- UNDP (2011) Human Development Report 1990–2011. United Nations Development Programme. <http://hdr.undp.org/en/reports/> (12. avgust, 2011)
- Van Dijk, J.A.G.M. 2005. The Deepening divide: Inequality in the information Society. London: Sage publications, 248 str.
- Vehovar, V. (2001) "Prospects of Small Countries in the Age of the Internet", V: Ebo B.L. (ur.), *Cyberimperialism? Global relations in the new electronic frontier*, Westport, Conn., London: Praeger, 123–138.
- Vehovar, V. in Vukčević, K. (2001) Digitalni razkorak – Slovenija 2001. Center za metodologijo in informatiko, Projekt RIS, Ljubljana.

PRILOGE

Priloga 1 Anketa o uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih (IKT-GOSP) 2010 (CAPI anketiranje na terenu)

Vprašalnik

- A1a. Vprašanja, ki vam jih bom zastavil/-a, se nanašajo na vse člane gospodinjstva. Ali imate v vašem gospodinjstvu fiksni telefon?
1. Da.
 2. Ne.
- A1b. Ali imate v vašem gospodinjstvu vi ali kdo drug izmed članov mobilni telefon?
1. Da.
 2. Ne.
- A1b1. Ali ima kateri od teh mobilnih telefonov možnost dostopa do interneta (pri tem ni potrebno, da so funkcije WAP, GPRS, UMTS vključene)?
1. Da.
 2. Ne.
- A1c. Ali imate v vašem gospodinjstvu vi ali kdo drug izmed članov osebni oz. namizni računalnik?
1. Da.
 2. Ne.
- A1d. Ali imate v vašem gospodinjstvu vi ali kdo drug izmed članov prenosni računalnik (angl. laptop)?
1. Da.
 2. Ne.
- A1e. Ali imate v vašem gospodinjstvu vi ali kdo drug izmed članov ročni računalnik (dlančnik, PDA)?
1. Da.
 2. Ne.
- A1f. Ali imate v vašem gospodinjstvu vi ali kdo drug izmed članov igralno konzolo, npr. Playstation?
1. Da.
 2. Ne.
- A2. Ali imate vi ali kdo drug izmed članov vašega gospodinjstva od doma dostop do interneta? Upoštevajte tudi dostop prek mobilnega telefona, brezžični dostop ter dostop prek drugih komunikacijskih naprav. Ni pomembno, da internet tudi uporabljate!

1. Da.
2. Ne.
- A3a. Ali dostopate od doma do interneta prek osebnega oz. namiznega računalnika?
1. Da.
2. Ne.
- A3b. Ali dostopate od doma do interneta prek prenosnega računalnika (angl. laptopa)?
1. Da.
2. Ne.
- A3c. Ali dostopate od doma do interneta prek televizije z opremo za dostop do interneta, npr. digitalne televizije ali Set-top box-a oz. TV komunikatorja?
1. Da.
2. Ne.
- A3d. Ali dostopate vi ali kdo drug izmed članov vašega gospodinjstva od doma do interneta prek mobilnega telefona, GPRS-a, UMTS-a ali HSDPA-ja?
1. Da.
2. Ne.
- A3e. Ali dostopate vi ali kdo drug izmed članov vašega gospodinjstva od doma do interneta prek ročnega računalnika (dlančnika, PDA)?
1. Da.
2. Ne.
- A3f. Ali dostopate od doma do interneta prek igralne konzole, npr. Playstation2?
1. Da.
2. Ne.
- A3g. Ali dostopate od doma do interneta prek katere druge naprave?
1. Da.
2. Ne.
A3g_dr. Vpišite, prek katere: _____
- A4a. Zanima nas, katere vrste internetnih povezav uporabljate v vašem gospodinjstvu. Ali uporabljate modem, to je klicni dostop prek običajne telefonske linije?
1. Da.
2. Ne.
- A4b. Ali za dostop do interneta uporabljate ISDN?
1. Da.
2. Ne.

- A4c. Ali vi ali kdo drug izmed članov vašega gospodinjstva uporabljate ozkopasovni dostop do interneta prek mobilnega telefona, to je WAP, GPRS?
1. Da.
 2. Ne.
- A4d. Ali v vašem gospodinjstvu uporabljate DSL, npr. ADSL, VDSL, SHDSL ...?
1. Da.
 2. Ne.
- A4e. Ali v vašem gospodinjstvu uporabljate kabelski dostop do interneta?
1. Da.
 2. Ne.
- A4f. Ali v vašem gospodinjstvu uporabljate optično omrežje ali katero drugo fiksno širokopasovno povezavo, npr. Ethernet?
1. Da.
 2. Ne.
- A4g. Ali v vašem gospodinjstvu uporabljate fiksno brezžično povezavo, npr. satelitski dostop, WiFi?
1. Da.
 2. Ne.
- A4h. Ali vi ali kdo drug izmed članov vašega gospodinjstva uporabljate mobilno širokopasovno povezavo prek 3G mobilnega telefona, npr. UMTS, HSDPA?
1. Da.
 2. Ne.
- A4i. Ali vi ali kdo drug izmed članov vašega gospodinjstva uporabljate mobilno širokopasovno povezavo prek 3G modema, npr. USB-modema, podatkovne kartice?
1. Da.
 2. Ne.
- A5a. Zanimajo nas razlogi, zakaj v vašem gospodinjstvu nimate dostopa do interneta. Prebral/-a bom nekaj trditev, vi pa, prosim, povejte, ali za vas ali člane vašega gospodinjstva držijo. Dostopa do interneta nimate, ker imate dostop do interneta drugje, npr. v službi, šoli.
1. Drži.
 2. Ne drži.
- A5b. Dostopa do interneta nimate, ker interneta ne želite imeti, npr. zaradi škodljivih vsebin, iz načelnih razlogov.
1. Drži.
 2. Ne drži.

- A5c. Dostopa do interneta nimate, ker interneta ne potrebujete, npr. zaradi nekoristnosti, nezanimivosti.
1. Drži.
 2. Ne drži.
- A5d. Dostopa do interneta nimate, ker so stroški opreme previsoki, npr. nakup računalnika.
1. Drži.
 2. Ne drži.
- A5e. Dostopa do interneta nimate, ker so stroški dostopa previsoki, npr. stroški telefonskega računa, naročnina.
1. Drži.
 2. Ne drži.
- A5f. Dostopa do interneta nimate zaradi pomanjkljivega znanja o uporabi računalnika, interneta.
1. Drži.
 2. Ne drži.
- A5g. Dostopa do interneta nimate, ker imate pomisleke glede zasebnosti ali varnosti, npr. nezaupanje pri podajanju osebnih podatkov prek interneta, strah pred virusi.
1. Drži.
 2. Ne drži.
- A5h. Dostopa do interneta nimate zaradi telesne okvare.
1. Drži.
 2. Ne drži.
- A5i. Dostopa do interneta nimate iz kakega drugega razloga.
1. Drži.
 2. Ne drži.
- A5i_dr. Vpišite, iz katerega razloga: _____
- B. Vsa vprašanja v nadaljevanju se nanašajo na [Ime in priimek izbrane osebe (leto rojstva)].
- B1. Kdaj ste nazadnje uporabljali računalnik? Upoštevajte uporabo vseh vrst računalnikov, osebnih, prenosnih, dlančnikov, ne glede na to, kje ste jih uporabljali.
1. V zadnjih 3 mesecih.
 2. Pred 3 meseci do 1 leta.
 3. Pred več kot 1 letom.
 4. Še nikoli.

- B2. Kako pogosto ste v zadnjih 3 mesecih v povprečju uporabljali računalnik?
1. Vsak dan ali skoraj vsak dan.
 2. Vsaj enkrat na teden (vendar ne vsak dan).
 3. Vsaj enkrat na mesec (vendar ne vsak teden).
 4. Manj kot enkrat na mesec.
- B3a. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali računalnik doma?
1. Da.
 2. Ne.
- B3b. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali računalnik na delovnem mestu (drugje kot doma)?
1. Da.
 2. Ne.
- B3c. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali računalnik v šoli, na fakulteti (velja za tiste, ki tam niso zaposleni)?
1. Da.
 2. Ne.
- B3d. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali računalnik pri kom drugem doma, npr. pri prijatelju, sorodniku?
1. Da.
 2. Ne.
- B3e. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali računalnik na javnih točkah, v knjižnici, hotelu, letališču, internetni kavarni?
1. Da.
 2. Ne.
- B3f. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali računalnik kje drugje?
1. Da.
 2. Ne.
- B4. Kdaj ste se nazadnje udeležili izobraževanja, ki je trajalo vsaj 3 ure ali več, v zvezi s kakršno koli uporabo računalnika?
1. V zadnjih 3 mesecih.
 2. Pred 3 meseci do 1 leta.
 3. Pred 1 do 3 leti.
 4. Pred več kot 3 leti.
 5. Še nikoli.
- C1. Kdaj ste nazadnje uporabljali internet? Upoštevajte uporabo interneta prek računalnika, mobilnega telefona, prek brezžičnega dostopa ali prek katere koli druge naprave.
1. V zadnjih 3 mesecih.

2. Pred 3 meseci do 1 leta.
 3. Pred več kot 1 letom.
 4. Še nikoli.
- C2. Kako pogosto ste v zadnjih 3 mesecih v povprečju uporabljali internet?
1. Vsak dan ali skoraj vsak dan.
 2. Vsaj enkrat na teden (vendar ne vsak dan).
 3. Vsaj enkrat na mesec (vendar ne vsak teden).
 4. Manj kot enkrat na mesec.
- C3a. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali internet doma (prek računalnika ali druge naprave)?
1. Da.
 2. Ne.
- C3b. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali internet na delovnem mestu (drugje kot doma)?
1. Da.
 2. Ne.
- C3c. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali internet v šoli, na fakulteti (velja za tiste, ki tam niso zaposleni)?
1. Da.
 2. Ne.
- C3d. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali internet pri kom drugem doma, npr. pri prijatelju, sorodniku?
1. Da.
 2. Ne.
- C3e. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali internet na javnih točkah, v knjižnici, hotelu, letališču, internetni kavarni?
1. Da.
 2. Ne.
- C3f. Ali ste v zadnjih 3 mesecih uporabljali internet kje drugje?
1. Da.
 2. Ne.
- C4a. Ali uporabljate za dostop do interneta mobilni telefon (oz. pametni telefon)?
1. Da.
 2. Ne.
- C4a1. Ali uporabljate za dostop do interneta mobilni telefon (oz. pametni telefon) z WAP ali GPRS povezavo?
1. Da.

2. Ne.
- C4a2. Ali uporabljate za dostop do interneta mobilni telefon (oz. pametni telefon) z UMTS ali HSDPA (3G, 3G+) povezavo?
1. Da.
2. Ne.
- C4b. Ali uporabljate za dostop do interneta ročni računalnik (dlančnik, PDA)?
1. Da.
2. Ne.
- C4c. Ali uporabljate za dostop do interneta prenosni računalnik z brezžično povezavo drugod kot doma ali na delovnem mestu, npr. na potovanju, na letališču?
1. Da.
2. Ne.
- C4d. Ali uporabljate za dostop do interneta katero drugo mobilno napravo?
1. Da.
2. Ne.
- C5a. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za pošiljanje ali prejemanje e-pošte?
1. Da.
2. Ne.
- C5b. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za telefoniranje po internetu, npr. Skype?
1. Da.
2. Ne.
- C5c. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za video telefoniranje s spletno kamero po internetu?
1. Da.
2. Ne.
- C5d. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za pošiljanje sporočil v spletne klepetalnice, npr. IRC?
1. Da.
2. Ne.
- C5e. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za pošiljanje sporočil v novinarske skupine (newsgroups)?
1. Da.
2. Ne.

- C5f. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za pošiljanje sporočil v spletne forume?
1. Da.
 2. Ne.
- C5g. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za branje spletnih forumov?
1. Da.
 2. Ne.
- C5h. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za neposredno sporočanje (instant messaging), npr. Windows Live Messenger, Google Talk, Yahoo! Messenger?
1. Da.
 2. Ne.
- C5i. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za branje blogov oz. spletnih dnevnikov?
1. Da.
 2. Ne.
- C5j. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za pošiljanje komentarjev na bloge drugih oseb?
1. Da.
 2. Ne.
- C5k. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za ustvarjanje in urejanje lastnega bloga?
1. Da.
 2. Ne.
- C5l. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za ustvarjanje ali urejanje lastnega profila v spletnih socialnih omrežjih, npr. Facebook, Netlog, Myspace?
1. Da.
 2. Ne.
- C5m. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za iskanje informacij o blagu ali storitvah?
1. Da.
 2. Ne.
- C5n. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za uporabo storitev, povezanih s potovanji in nastanitvijo (npr. Kompas.si, Odklop.com)?
1. Da.

2. Ne.
- C5o. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za poslušanje spletnih radijskih postaj?
1. Da.
2. Ne.
- C5p. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za gledanje spletne TV, npr. 24ur.com?
1. Da.
2. Ne.
- C5q. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za nalaganje vsebin, kot so besedilo, fotografije, video posnetki, glasba, ki ste jih oblikovali sami, na katerokoli spletno stran?
1. Da.
2. Ne.
- C5r. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za prenašanje programske opreme, lahko brezplačne ali plačljive (ne upoštevajte iger)?
1. Da.
2. Ne.
- C5s. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za igranje ali prenašanje računalniških iger, fotografij, filmov ali glasbe?
1. Da.
2. Ne.
- C5t. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za branje ali prenašanje spletnih novic, časopisov, revij, lahko brezplačnih ali plačljivih?
1. Da.
2. Ne.
- C5t1. Ali ste nanje naročeni in jih redno prejimate?
1. Da.
2. Ne.
- C5u. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za iskanje službe ali pošiljanje prijav za službo?
1. Da.
2. Ne.

- C5v. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za iskanje informacij, povezanih z zdravjem, npr. informacij o poškodbah, boleznih, prehrani?
1. Da.
 2. Ne.
- C5w. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za e-bančništvo?
1. Da.
 2. Ne.
- C5x. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za prodajo blaga ali storitev, npr. dražbe, bolha.com, e-bay.com (pri tem ni nujno, da je plačilo izvedeno elektronsko)?
1. Da.
 2. Ne.
- C5y. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za pridobivanje informacij o izobraževanju in tečajih?
1. Da.
 2. Ne.
- C5z. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za opravljanje tečaja prek interneta, za e-učenje, npr. tečaja tujih jezikov, računalniških programov, pri katerih poteka prenos učnega gradiva, učenje in drugo vsaj delno prek interneta?
1. Da.
 2. Ne.
- C5z1. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali internet za pridobivanje novih znanj, informacij, npr. za iskanje definicij?
1. Da.
 2. Ne.
- C6a. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali spletne strani državne uprave, to so spletne strani državnih institucij – ministrstev, upravnih enot, občin, zdravstvenih zavodov, fakultet, knjižnic – za pridobivanje informacij?
1. Da.
 2. Ne.
- C6b. Ali ste jih morda uporabljali za pridobivanje informacij pred 3 meseci do 1 leta?
1. Da.
 2. Ne.

- C6c. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali spletne strani državne uprave za pridobivanje obrazcev, npr. obrazca za prijavo stalnega prebivališča?
1. Da.
 2. Ne.
- C6d. Ali ste jih morda uporabljali za pridobivanje obrazcev pred 3 meseci do 1 leta?
1. Da.
 2. Ne.
- C6e. Ali ste v zadnjih 3 mesecih v zasebne namene uporabljali spletne strani državne uprave za vračanje izpolnjenih obrazcev, npr. za prijavo stalnega prebivališča prek interneta?
1. Da.
 2. Ne.
- C6f. Ali ste jih morda uporabljali za vračanje izpolnjenih obrazcev pred 3 meseci do 1 leta?
1. Da.
 2. Ne.
- D1. Kdaj ste nazadnje po internetu v zasebne namene naročili ali kupili blago oz. storitve? Ne upoštevajte naročil, poslanih po e-pošti.
1. V zadnjih 3 mesecih.
 2. Pred 3 meseci do 1 leta.
 3. Pred več kot 1 letom.
 4. Še nikoli.
- D2a. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili dobrine za vsakdanjo uporabo, npr. hrano, kozmetiko, rože?
1. Da.
 2. Ne.
- D2b. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili dobrine za gospodinjstvo, npr. pohištvo, igrače, avto, belo tehniko, umetnine?
1. Da.
 2. Ne.
- D2c. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili zdravila?
1. Da.
 2. Ne.

- D2d. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili filme, glasbo, npr. CD, DVD?
1. Da.
 2. Ne.
- D2e. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili knjige, revije, časopise (vključno z elektronskimi knjigami)?
1. Da.
 2. Ne.
- D2f. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili elektronsko učno gradivo?
1. Da.
 2. Ne.
- D2g. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili oblačila, športno opremo, čevlje?
1. Da.
 2. Ne.
- D2h. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili računalniške oz. videoigre in njihove posodobitve?
1. Da.
 2. Ne.
- D2i. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili drugo računalniško programsko opremo in njihove posodobitve?
1. Da.
 2. Ne.
- D2j. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili računalniško strojno opremo, npr. ekran, tiskalnik?
1. Da.
 2. Ne.
- D2k. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili elektronsko opremo, npr. kamero, TV, mobilni telefon?
1. Da.
 2. Ne.
- D2l. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili telekomunikacijske storitve (npr. sklenili naročnino za: TV, širokopasovni internet, fiksni ali mobilni telefon, polnili račun predplačniške telefonske kartice...)?
1. Da.
 2. Ne.

- D2m. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili delnice, zavarovalne police in druge finančne storitve?
1. Da.
 2. Ne.
- D2n. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili turistične nastanitvene zmogljivosti, npr. rezervacijo prenočišča v hotelu?
1. Da.
 2. Ne.
- D2o. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili druge storitve v zvezi z organizacijo potovanj, npr. nakup letalske karte, najem avtomobila?
1. Da.
 2. Ne.
- D2p. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili vstopnice za prireditve?
1. Da.
 2. Ne.
- D2r. Ali ste v zadnjih 12 mesecih po internetu v zasebne namene naročili ali kupili katero drugo blago ali storitve, npr. nakit?
1. Da.
 2. Ne.
- D2r_dr. Vpišite, kaj: _____
- D3a. Ali ste katere od proizvodov, ki ste jih naročili ali kupili po internetu, prenesli na svoj računalnik s spletnih strani prodajalcev in vam ti niso bili dostavljeni po pošti? Ali ste na svoj računalnik s spletnih strani prenesli filme, glasbo?
1. Da.
 2. Ne.
- D3b. Ali ste na svoj računalnik s spletnih strani prenesli elektronske knjige, revije, časopise, elektronsko učno gradivo?
1. Da.
 2. Ne.
- D3c. Ali ste na svoj računalnik s spletnih strani prenesli računalniško programsko opremo, vključno z računalniškimi in videoigrama ter s programsko nadgradnjo?
1. Da.
 2. Ne.

- D4a. Zanima nas, pri katerih prodajalcih ste v zadnjih 12 mesecih v zasebne namene naročili ali kupili blago oz. storitve po internetu. Ali ste naročili ali kupili blago oz. storitve po internetu pri prodajalcih iz Slovenije?
1. Da.
 2. Ne.
- D4b. Ali ste naročili ali kupili blago oz. storitve po internetu pri prodajalcih iz drugih držav EU?
1. Da.
 2. Ne.
- D4c. Ali ste naročili ali kupili blago oz. storitve po internetu pri prodajalcih iz držav zunaj EU?
1. Da.
 2. Ne.
- D4d. Ali ste naročili ali kupili blago oz. storitve po internetu pri prodajalcih, katerih matična država ni znana?
1. Da.
 2. Ne.
- D5. Ste v zadnjih 12 mesecih kdaj uporabili internet za oddajo stav (npr. športne stave) ali za igre na srečo oziroma loto?
1. Da.
 2. Ne.
- E1a. Vprašanja, ki vam jih bom zastavil/-a, se nanašajo na nevarnosti pri uporabi interneta. V kolikšni meri vas pri uporabi interneta v zasebne namene skrbi, da bi se vaš računalnik okužil z virusom ali s kako drugo obliko računalniške okužbe, kot so črvi ali trojanski konji, ki povzročijo izgubo podatkov ali časa?
1. Močno.
 2. Zmerno.
 3. To vas ne skrbi.
- E1b. V kolikšni meri vas pri uporabi interneta v zasebne namene skrbi, da bi prejeli nezaželeno elektronsko pošto (angl. spam)?
1. Močno.
 2. Zmerno.
 3. To vas ne skrbi.
- E1c. V kolikšni meri vas pri uporabi interneta v zasebne namene skrbi, da bi prišlo do zlorabe osebnih podatkov na internetu ali drugih zlorab zasebnosti, npr. zlorabe fotografij, videoposnetkov ali osebnih podatkov, ki so naloženi na spletne strani?
1. Močno.

2. Zmerno.
 3. To vas ne skrbi.
- E1d. V kolikšni meri vas pri uporabi interneta v zasebne namene skrbi, da bi bili zaradi prejetja prirejenega elektronskega sporočila (angl. phishing) ali preusmeritve na lažne spletne strani, ki zahtevajo osebne podatke (angl. pharming), finančno oškodovani?
1. Močno.
 2. Zmerno.
 3. To vas ne skrbi.
- E1e. V kolikšni meri vas pri uporabi interneta v zasebne namene skrbi, da bi bili zaradi goljufije pri plačilu s kreditno ali debetno kartico finančno oškodovani?
1. Močno.
 2. Zmerno.
 3. To vas ne skrbi.
- E1f. V kolikšni meri vas pri uporabi interneta v zasebne namene skrbi, da bi otroci dostopali do neprimernih spletnih strani ali da bi se prek računalnika v gospodinjstvu povezali z morebitnimi nevarnimi osebami?
1. Močno.
 2. Zmerno.
 3. To vas ne skrbi.
- E2a. Ali ste pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih naleteli na okužbo z računalniškim virusom ali na druge računalniške okužbe, kot so črvi ali trojanski konji, ki povzročijo izgubo podatkov ali časa?
1. Da.
 2. Ne.
- E2b. Ali ste pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih prejeli nezaželeno elektronsko pošto (angl. spam)?
1. Da.
 2. Ne.
- E2c. Ali ste pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih naleteli na zlorabo osebnih podatkov na internetu ali druge zlorabe zasebnosti, npr. na zlorabe fotografij, videoposnetkov ali osebnih podatkov, ki so naloženi na spletne strani?
1. Da.
 2. Ne.
- E2d. Ali ste bili pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih finančno oškodovani zaradi prejetja prirejenega elektronskega sporočila

- (angl. phishing) ali preusmeritve na lažne spletne strani, ki zahtevajo osebne podatke (angl. pharming)?
1. Da.
 2. Ne.
- E2e. Ali ste bili pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih finančno oškodovani zaradi goljufije pri plačilu s kreditno ali debetno kartico?
1. Da.
 2. Ne.
- E2f. Ali ste pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih naleteli na primer, da so otroci dostopali do neprimernih spletnih strani ali da so se prek računalnika v gospodinjstvu povezovali z morebitnimi nevarnimi osebami?
1. Da.
 2. Ne.
- E3a. Ali vas je skrb za varnost pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih odvrnila od naročila ali nakupa blaga oz. storitev za zasebno rabo?
1. Da.
 2. Ne.
- E3b. Ali vas je skrb za varnost pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih odvrnila od uporabe bančnih storitev, npr. od urejanja bančnega računa?
1. Da.
 2. Ne.
- E3c. Ali vas je skrb za varnost pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih odvrnila od posredovanja osebnih podatkov v spletnih socialnih in profesionalnih omrežjih?
1. Da.
 2. Ne.
- E3d. Ali vas je skrb za varnost pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih odvrnila od stikov z državnimi organi po internetu?
1. Da.
 2. Ne.
- E3e. Ali vas je skrb za varnost pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih odvrnila od prenašanja programske opreme, glasbe, video datotek, iger ali drugih podatkovnih datotek?
1. Da.
 2. Ne.

- E3f. Ali vas je skrb za varnost pri uporabi interneta v zasebne namene v zadnjih 12 mesecih odvrnila od tega, da bi za dostop do interneta uporabili mobilne naprave (npr. prenosni računalnik) z brezžično povezavo drugod kot doma?
1. Da.
 2. Ne.
- E4. Ali uporabljate katerikoli varnostni program ali orodje (npr. protivirusni program, filtriranje elektronske pošte, požarni zid) za varovanje zasebnega računalnika in podatkov?
1. Da.
 2. Ne.
 3. Ne vem.
 4. Ni ustrezno, ne uporabljate zasebnega računalnika.
- E5a. Ali za varovanje zasebnega računalnika in podatkov uporabljate protivirusni ali "antispysware" program?
1. Da.
 2. Ne.
- E5b. Ali za varovanje zasebnega računalnika in podatkov uporabljate strojni ali programski požarni zid?
1. Da.
 2. Ne.
- E5c. Ali za varovanje zasebnega računalnika in podatkov uporabljate filtriranje nezaželenih elektronskih pošt?
1. Da.
 2. Ne.
- E5d. Ali za varovanje zasebnega računalnika in podatkov uporabljate programe za starševski nadzor?
1. Da.
 2. Ne.
- E5e. Ali za varovanje zasebnega računalnika in podatkov uporabljate programe za filtriranje spletnih strani?
1. Da.
 2. Ne.
- E5f. Ali za varovanje zasebnega računalnika in podatkov uporabljate kateri drug program ali orodje?
1. Da.
 2. Ne.
- E5g. Ali za varovanje zasebnega računalnika in podatkov uporabljate paket, vendar ne veste, kaj vse ta paket vsebuje?

1. Da.
 2. Ne.
- E6. Ali posodabljate katerega od vaših varnostnih programov ali orodij (npr. protivirusni program, požarni zid)?
1. Da, vsakič ko je dostopna nova posodobitev (samodejno ali ročno).
 2. Da, občasno ali ko se spomnim.
 3. Ne.
- E7a. Ali varnostnih programov ali orodij (npr. protivirusnega programa, požarnega zidu) ne posodabljate, ker se vam zdi nepotrebno, saj je tveganje premajhno?
1. Da.
 2. Ne.
- E7b. Ali varnostnih programov ali orodij (npr. protivirusnega programa, požarnega zidu) ne posodabljate, ker jih ne znate posodobiti?
1. Da.
 2. Ne.
- E7c. Ali varnostnih programov ali orodij (npr. protivirusnega programa, požarnega zidu) ne posodabljate, ker ne verjamete, da je posodobitev učinkovita?
1. Da.
 2. Ne.
- E7d. Ali varnostnih programov ali orodij (npr. protivirusnega programa, požarnega zidu) ne posodabljate, ker je posodobitev predraga?
1. Da.
 2. Ne.
- E7e. Ali varnostnih programov ali orodij (npr. protivirusnega programa, požarnega zidu) ne posodabljate iz kakih drugih razlogov?
1. Da.
 2. Ne.
- E8. Kako pogosto izdelate varnostne kopije podatkov (npr. zasebnih dokumentov, fotografij) iz svojega računalnika na zunanjo napravo za shranjevanje (npr. na CD, DVD, zunanji trdi disk, USB-ključ) ali na disk na internetnih strežnikih?
1. Vedno ali skoraj vedno.
 2. Včasih.
 3. Nikoli ali skoraj nikoli.
 4. Ni ustrezno, nimate datotek na svojem računalniku.

- F1a. Zanima nas, katere izmed naslednjih nalog, povezanih z uporabo interneta, ste že izvajali. Ali ste že uporabili iskalnik za iskanje informacij, npr. najdi.si, google.com?
1. Da.
 2. Ne.
- F1b. Ali ste že pošiljali elektronsko pošto s pripetimi datotekami (npr. dokumenti, fotografijami)?
1. Da.
 2. Ne.
- F1c. Ali ste že pošiljali sporočila v spletne klepetalnice, novičarske skupine ali spletne forume?
1. Da.
 2. Ne.
- F1d. Ali ste že uporabili internet za telefoniranje (npr. Skype)?
1. Da.
 2. Ne.
- F1e. Ali ste že uporabili peer-to-peer (P2P) izmenjavo filmov, glasbe itd. (npr. s pomočjo programov eMule, Kazaa, BitTorrent)?
1. Da.
 2. Ne.
- F1f. Ali ste že oblikovali spletno stran?
1. Da.
 2. Ne.
- G1. Katera je vaša najvišja dosežena izobrazba?
1. Ste brez šolske izobrazbe.
 2. Nepopolna osnovnošolska izobrazba, 1–7 razredov.
 3. Osnovnošolska izobrazba.
 4. Nižja ali srednja poklicna izobrazba.
 5. Srednja strokovna izobrazba.
 6. Srednja splošna izobrazba.
 7. Višja strokovna izobrazba, višješolska izobrazba.
 8. Visokošolska strokovna izobrazba.
 9. Visokošolska univerzitetna izobrazba.
 10. Specializacija.
 11. Magisterij.
 12. Doktorat.
- G2. Kako bi opisali vaš sedanji status? Ali ste...
1. Zaposleni?

2. Samozaposleni?
3. Kmetovalec?
4. Otrok, učenec, dijak, študent?
5. Upokojenec?
6. Pomagajoči družinski član?
7. Brezposelni?
8. Gospodinja?
9. Nezmožni za delo zaradi starosti, bolezni, invalidnosti?
10. Drugo?

G2_dr. Vpišite, kaj: _____

- G3. Kam bi uvrstili poklic, ki ga trenutno opravljate? Ali ste ...
1. Vojak?
 2. Visok uradnik, direktor?
 3. Strokovnjak (npr. pravni, zdravstveni strokovnjak, strokovnjak družbenih, tehničnih ved, strokovnjak za izobraževanje, poslovanje, umetniški ustvarjalec ipd.)?
 4. Tehnik (npr. tehnik tehničnih strok, tehnik v zdravstvu, pomočnik, posrednik, knjigovodja, duhovnik)?
 5. Uradnik (npr. tajnik, blagajnik, receptor ipd.)?
 6. Prodajalec in poklic za storitve (npr. natakar, gospodinja, frizer, gasilec, paznik ipd.)?
 7. Kmetovalec, gozdar, ribič ipd.?
 8. Gradbinec, pleskar, kovinar, mehanik, mesar, pek, šivilja ipd.?
 9. Voznik, upravljavec strojev?
 10. Čistilec, hišnik, vratar, kurir ipd.?
 11. Drugo: vpišite natančen opis poklica?

G3_dr. Vpišite, kaj: _____

- G4. Ali se ukvarjate z informatiko, računalništvom, telekomunikacijami, npr. kot direktor, vodja IT oddelka, informatik, računalničar, tehnik za računalniško podporo ipd.?
1. Da.
 2. Ne.
- G5. Ali lahko poveste letnico vašega rojstva? _____
- H1. Na koncu še nekaj vprašanj o vašem gospodinjstvu. Koliko članov šteje vaše gospodinjstvo?
_____ oseb
- H2. Koliko je v vašem gospodinjstvu oseb, starih od 10 do 74 let?
_____ oseb

- H3. Koliko je v vašem gospodinjstvu otrok, ki so stari 15 let ali manj?
_____ oseb
- H4. Ali lahko poveste, kolikšen je mesečni neto dohodek vašega gospodinjstva, to je dohodek vseh članov gospodinjstva skupaj (v EUR)?

1. Ne vem.
2. Ne želim odgovoriti.
- H5. Morda bi ga lažje ocenili s pomočjo lestvice dohodkovnih razredov (v EUR)?
Ali mesečni neto dohodek znaša...
1. 500 evrov ali manj?
2. od 501 do vključno 700 evrov?
3. od 701 do vključno 900 evrov?
4. od 901 do vključno 1.100 evrov?
5. od 1.101 do vključno 1.300 evrov?
6. od 1.301 do vključno 1.500 evrov?
7. od 1.501 do vključno 1.700 evrov?
8. od 1.701 do vključno 1.900 evrov?
9. od 1.901 do vključno 2.100 evrov?
10. več kot 2100 evrov?
1. Ne vem.
2. Ne želim odgovoriti.
- H6. Vpišite spol izbrane osebe.
1. Moški.
2. Ženski.
- H7. Kdo je odgovarjal na vprašalnik?
1. Izbrana oseba.
2. Drug član gospodinjstva.
3. Na vprašanja, ki se nanašajo na gospodinjstva, drug član gospodinjstva, na vprašanja, ki se nanašajo na izbrano osebo, pa izbrana oseba.
- H8. Ali je treba podatke o izbrani osebi dopolniti?
1. Da.
2. Ne.
- H9. Ali lahko poveste telefonsko številko vašega gospodinjstva, da bom lahko poklical/-a izbrano osebo in dopolnil/-a podatke, ki jih niste vedeli?
1. Da.
2. Ne.
- H10. Telefonska številka:
a. fiksna številka:

b. mobilna številka:

H11. Konec izpolnjevanja vprašalnika:

KAZALO SLIK

Slika 1: Dostop do interneta v gospodinjstvih, Slovenija in države EU, 1. četrletje 2010 (Eurostat, 2010).....	15
Slika 2: Uporaba širokopasovne internetne povezave v gospodinjstvih, Slovenija in države EU, 1. četrletje 2006–1. četrletje 2010 (Eurostat, 2006 in 2010)	16
Slika 3: Uporaba interneta, osebe stare od 16 do 74 let, Slovenija in EU-27, 1. četrletje 2006–1. četrletje 2009 (Eurostat, 2006 in 2009).....	17
Slika 4: Razlogi, da gospodinjstva ne uporabljajo širokopasovne internetne povezave po vrsti gospodinjstva, Slovenija, 1. četrletje 2009 (SURS, 2009)	19
Slika 5: Aktivnosti med rednimi uporabniki interneta glede na starost oseb starih od 10 do 74 let, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010).....	22
Slika 6: Aktivnosti med rednimi uporabniki interneta po spolu, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010).....	23
Slika 7: Aktivnosti med rednimi uporabniki interneta po izobrazbi, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010).....	23
Slika 8: Aktivnosti med rednimi uporabniki interneta po zaposlitvenem statusu, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010)	24
Slika 9: Deleži prihodkov po operaterjih, Slovenija, 2010 (APEK, 2010).....	25
Slika 10: Tržni deleži operaterjev fiksnega širokopasovnega dostopa do interneta po številu priključkov, Slovenija, 2010 (APEK, 2010)	26
Slika 11: Indeksi cen življenjskih potrebščin – komunikacijskih storitev in izdelkov, Slovenija, mesečno (SURS, 2011).....	27

KAZALO TABEL

Tabela 1: Opremljenost z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo glede na tip gospodinjstva, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010)	18
Tabela 2: Uporabniki IKT po starosti, spolu, izobrazbi in zaposlitvenem statusu, osebe stare od 10 do 74 let, Slovenija, 1. četrletje 2010 (SURS, 2010).....	21

KRATICE IN AKRONIMI

IKT	Informacijsko komunikacijska tehnologija
OECD	the Organisation for Economic Co-operation and Development
SURS	Statistični urad Republike Slovenije